Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 10 июль • Шанба • № 79 (14107) تركستان ✻ TURKİSTAN Нархи 10 сўм.

БАХТ КУЛИБ БОҚДИ

Шеър ёзиш, китоб чиқариш ва уни элга манзур қилиш катта-катта ижодкорлар учун ҳам муаммо бўлиб турган бугунги кунда бўзлик ижодкор ёшларга бахт кулиб боқди. Яқинда Бўз тумани ҳокимлигининг ташаббуси ва ҳомийлиги билан уларнинг «ГУЛШАН» деб номланган кичик тўплами «Андижон» нашриётида 10000 нусҳада чоп этилиб, ўқувчилар қўлига бориб етди. Ушбу шеърий мажмуадаги Умида Холбўтаева, Аъзамжон Мақсудов, Адолат Комилова ва Рустамжон Қодиров каби мактаб ўқувчиларининг машқларини ўқиганингизда кўнглингизда умид ва ишонч туйғулари учқунлайди ва беихтиёр Бўзнинг бўлғуси шоирларига: «Шеърият чаманига қўйган илк қадамларингиз қутлуғ бўлсин!» дегингиз келади.

З. ЭГАМБЕРДИЕВА

Шу сонга хабар

ЎЗБЕК БОЛАЛАРИ ТУРКИЯДА

Тошкент, Наманган, Фарғона, Самарқанд, Бухоро, Урганч ва Нукус шаҳарларидаги хусусий турк лицейларида таълим олаётган болалардан 194 нафари дам олиш, турк тилини яхши ўрганиш ва амалиётда синаш мақсадида Туркияга жўнаб кетдилар. Улар Туркиянинг турли вилоятларини зиёрат қиладилар.

Кеча эрталаб Тошкент хусусий лицейида ва тушдан кейин пойтахт аэропортида кузатиш маросими бўлди.

Маросимда Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Ж. Йўлдошев, турк лицейининг бош директори Маҳмад Четинқоя, Бурса «Силм-А. Ш.»нинг масъул вакили Али Камол Турол ва болаларнинг ота-оналари қатнашдилар.

Туркияга кетган болалар 9 августда яна Тошкентга қайтадилар.

Ҳидоят ТИКТОШ.

«ЯНГИ КУН» МУБОРАК!

Марказий Осиё давлатлари бошлиқларининг Тошкент учрашувида минтақа халқларининг ўзаро ахборот алмашишига эҳтиёжини инобатга олиб, жумладан, республикалараро газета ташкил этишга қарор қилинган эди. Мана, мазкур минтақа халқлари ҳамкорлиги ва тараққиётига кўмаклашувчи «Янги кун» рўзномасининг ўзбек тилидаги илк сони ўқувчилар қўлига тегди. У саккиз саҳифадан иборат бўлиб, 15 минг нусхада босилган.

Рўзномадан Марказий Осиё республикалари ҳаётидан ҳикоя қилувчи ранг-баранг материаллар жой олган.

Азалий қон-қардош халқларнинг янада жипслашувида, ўткинчи қийинчиликларни енгиб, тараққиётнинг ойдин йўлига чиқиб олишида «Янги кун» рўзномасининг муҳим ўрин тутиши шубҳасиздир.

«ШУКРОНА» — ЯНГИ ДАСТА

Боғишамол туман ҳокимияти маданият ишлари бўлими қошида «Шукрона» ашула ва рақс дастаси ташкил этилди.

Дастанинг концерт дастуридан «Қизиқчи—91» кўрик танловининг ғолиби Худойберди Зиёдов, истеъдодли хонанда Фарҳод Ҳалимов ижросидаги хандалар, дилрабо қўшиқ ва рақслар ўрин олган. «Шукрона»нинг бадиий раҳбари республикада хизмат кўрсатган маданият ходими Равшан Ҳамроқуловнинг мумтоз қўшиқлари ҳам кўпчиликка манзур бўлмоқда.

Шу сонга хабар

ЖАНГЧИЛАР МЕҲМОНИ

Бадиий ҳаваскорлик жамоалари ҳар ойда Наманган вилоятида жойлашган ҳарбий бўлинмаларга бориб, жангчиларга концерт қўйиб беради. Оталиқ концерт бригадалари жадвалга мувофиқ ҳамма туманлардан юборилади. Қишлоқ аҳли жангчиларга мева, сабзавот билан ҳам ёрдам бермоқда.

Оталиқ ёрдами туфайли ҳарбий бўлинмалардаги кутубхоналар янги китоблар билан тўлдирилди. Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмитаси билан унинг жойлардаги ташкилотлари вилоят ҳудудида хизмат қилаётган жангчилар тўғрисида ғамхўрлик қилишни зиммаларига олди.

Оталиқ ташкилотлари концертлар ташкил этишдан ташқари жангчилар ва армияга чақиришга тайёргарлик ёшидаги мактаб ўқувчилари ўртасида Ёшлар Иттифоқи вилоят қўмитаси ва вилоят спорт қўмитаси соврини учун мусобақа ўтказишни ҳам режалаштирган.

ҲАМКОРЛИК — ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТ ГАРОВИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК ТАШКИЛОТИ ДАВЛАТЛАРИ РАҲБАРЛАРИНИНГ ОЛИЙ ДАРАЖАДАГИ ИККИНЧИ УЧРАШУВИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Ҳурматли раис жаноблари!

Ҳурматли Бош котиб жаноблари!

Ҳурматли меҳмонлар!

Хонимлар ва жаноблар!

Аввалambor ушбу олий минбардан дўстимиз Сулаймон Демирэл жаноби олийларини Туркия Республикаси Президенти этиб сайланганлари билан яна бир бор чин қалбимдан табриклаб, биродаримизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик тилайман, турк халқи равнақи ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик ришталарини янада мустаҳкамлаш йўлида кўрсатаётган улкан хизматлари учун самимий миннатдорчилигимизни билдираман. Биз Тансу Чиллар жаноби олияларини ҳам Бош вазир этиб сайланганликлари билан табриклаб, халқларимизнинг бахт-саодати ривожига қўшадиган ҳиссаларига умид билдириб, масъулиятли вазифани адо этишда соғлиқ ва омад тилаймиз.

Фурсатдан фойдаланиб, иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти давлатлари раҳбарларини қутлашга ҳамда асосий мақсад — тараққиёт ва равнақимиз йўлида амалга оширилаётган ҳамкорликка самарадорлик тилашга рухсат бергайсизлар.

Биз иқтисодий ҳамкорлик Ташкилоти давлатлари раҳбарларининг Олий даражадаги иккинчи учрашувини ўтказиш учун қилинган катта тайёргарлик ишларини юқори баҳолаймиз ва Туркия Республикаси Президенти жаноби олийларига ва Туркия ҳукуматига кўрсатилган меҳмондўстлик учун ўз миннатдорчилигимизни изҳор этамиз.

Муҳтарам хонимлар ва жаноблар!

Азиз бирoдарлар!

Жаҳон янги даврга кирди. Давлатлар ва халқлар ўртасидаги ўзаро боғлиқликнинг, ҳамкорликнинг юксалиб бориши ушбу даврнинг ўзига хос хусусиятидир.

Лўнда қилиб айтганда, кенг қамровли интеграция ҳозирги кунда оламшумул жараён бўлиб, ҳар бир халқнинг порлоқ истиқболи ва умуминсоний цивилизация йўлидаги барча куч-ҳаракатларни бирлаштиришга, ҳар бир давлатнинг имкониятларидан яхшироқ фойдаланишга кўмаклашади.

Ана шуларни ҳисобга олган ҳолда, Ўзбекистон Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилоти олдида турган ғоят ноёб вазифани ва бу халқаро ташкилот ниҳоятда улкан имкониятларга эга эканини тўла-тўкис англаб етмоқда.

Бугунги учрашувда кун тартибига қўйилган ҳамкорлик ташкилотининг 2000 йилгача ва ундан кейинги истиқболи ва асосий йўналишлари ҳақидаги тайёрланган Истанбул Декларацияси лойиҳаси бизнинг фикримизча, Квейта ҳаракати режалари негизи ва умумий руҳига мос келади.

Бугун ҳамкорлик таркибида бирлашган ва шу минтақада жойлашган 10 қўшни давлат — тарихи, маданияти, дини, дили, тили, тақдири яқин бўлган халқлар фақатгина куч-ғайратларини бирлаштириб, бой имкониятларини ўзаро манфаатли тарзда ўзлаштириб, бир-бирига кўмаклашиб, тараққиётда олға кетган мамлакатларни қувиб етиши, тарихий адолатни қайта тиклаб, жаҳон ҳамжамиятида муносиб ўринларини эгаллаб олиши мумкин.

Бу олижаноб стратегик мақсад — бизнинг бирлашган потенциалимиздан эркин ва ўзаро манфаатли тарзда фойдаланиш масалалари кўпгина муаммоларни ҳал қилишни тақозо этади. Келажакка назар ташлаб, шунга аниқ-равшан баҳо бериш керакки, бу йўлда биз сиёсий, иқтисодий ҳамда бошқа жиҳатларга эга бўлган кўп қийинчиликларга дуч келишимиз мумкин. Бундай қийинчиликлар турли шароит ва имкониятлардан, ҳамкорликда қатнашувчи ҳар бир давлатнинг ўзига хос хусусиятларидан келиб чиқади.

Шу нуқтаи назардан ҳамкорликнинг XXI аср бошидаги истиқболи муҳим йўналишларини таҳлил қилар эканмиз, кўзлаётган режаларимизга етиш учун, шак-шубҳасиз, барча тан олаётган умумий мазмундаги бир қанча шарт-шароитлар бор.

Биз учун ғоят муҳим бўлган **биринчи шарт**, бу ўзаро ишонч масаласи. Ташкилотга аъзо бўлган ўн давлатнинг сиёсати ва мафкураси турлича бўлиши табиий, лекин, шунга қарамасдан, бир-биримизга ишонмасак, бир-биримизга таянч бўлиб турмасак, бир-биримизни қўллаб-қувватламасак, **иқтисодий манфаатдорликни сиёсатдан, мафкурадан устун қўймасак,** бу ерда йиғилиб, мажлис қилиб, овора бўлиб ўтиришдан ҳеч қандай наф йўқ.

Иккинчи ва ҳамма учун умумий шарт, бу — транспорт ва коммуникациялар муаммоси. Ўзаро коммуникацияларни боғламасдан бошқа соҳаларга ўтиш ҳеч қачон самара беролмайди. Коммуникация деганда мен автомобиль, темирйўл, ҳаво йўлларини эмас, балки ўзаро маънавий-маданий алоқалар ривожини ҳам тушунаман. Бунда телевизион, радио ва замонавий, ер куррасини бошқа минтақалари билан боғлайдиган космик алоқаларнинг ўрни жуда катта.

Айтайлик, Ўзбекистонни Покистон билан боғлаш учун Афғонистондаги аҳвол тўсиқ бўлиб турса, бизнинг энг юксак орзуларимиз, эзгу сўзларимиз ва баёнотларимиз шунчаки қоғозда қолиб кетаверади.

Агар орамиздаги шундай тўсиқ ва ғовларни бартараф этмасак, олға силжиш бўлмайди. Ҳамфикрлик, маслакдошлик бўлмайди.

Биз, Ўзбекистон вакиллари, бугун қабул этилажак Декларацияда коммуникацияларга бўлган муносабатни тўла қўллаб-қувватлаймиз. Биз барча оқилона лойиҳаларни амалга оширишда ҳалол ва мардона шериклик қилишга тайёрмиз.

«Ҳаракат бор жойда баракат бор», деб гапирамиз. Шундай экан, бу саъй-ҳаракатлар ҳаммамиздан баробар чиқиши зарур. Мен шахсан сиз, муҳтарам давлат бошлиқларини ана шунга даъват этаман.

Учинчи муҳим шартнинг мазмуни шуки, биз ўзаро алоқа боғлашимиз мумкин, турли муҳим ва тўғри ҳужжатларни имзолашимиз мумкин, аммо молиявий, банк-кредит ташкилотлари ишини йўлга қўймасдан туриб, яхши натижага эришиб бўлмайди. Энг кучли миллий банклар, халқаро банклар, хусусан, Осиё банки, Ислом банки, Оврупадаги йирик банклар ёрдам бермаса биз берган баёнотларни, биз амалга оширмоқчи истаган лойиҳаларни жонлантириш қийин.

Тўртинчи шартга кўра, ишимизни тез суръатлар билан ривожлантирмоқчи эканмиз, ўзаро амалий фаолият шаклини топишимиз зарур. Бизнинг фикримизча, ҳаммамиз биргалашиб, Истанбул декларацияси лойиҳасида кўрсатилган махсус техника-иқтисодий асослаш фонди қаторида ҳамкорлик фондини таъсис этиш ҳақида ўйлашимиз керак. Ҳар бир давлат шу масалага доир таклифини берсин. Шубҳа йўқки, бундай фонд барча учун бирдек фойдали бўлади.

Ўзаро Иқтисодий Ҳамкорлик Ташкилоти — хайрия жамияти эмас. Унга аъзо бўлган ҳар бир мамлакат энг аввало ўз халқининг келажаги ва манфаатини кўзлаб иш юритади. Шу нуқтаи назардан қараганда, ўзаро инвестиция фонди 2000 йилгача кўзда тутилган ўзаро манфаатли улкан лойиҳаларни қўллаб-қувватлашга ва амалга оширишга кўмак бўлади.

Яна бир муҳим масала. Иқтисодий ҳамкорликнинг шартларидан бири ўзаро маданий-маънавий алоқаларни мустаҳкамлашдан иборатдир. Агар ўн мамлакат халқлари бир-бирининг ҳаётидан қанчалик кўп хабардор бўлса, миллат намоёндалари ўзаро борди-келди қилсалар, тижорат ва иш одамларининг ўзаро қатнови ҳам шунчалик кўпаяди.

Яна таъкидлаб айтаман, халқларимиз маданият ва дин-иймон борасида бир-бирларини қанчалик яхши тушунсалар, иқтисодий алоқаларимиз ҳам шунчалик тез ривож топади.

Муҳтарам хонимлар ва жаноблар!

Биз бугун жуда яхши ниятлар билан яшаяпмиз. Шундай буюк тарихга ва маданиятга эга бўлган халқларимиз энг яхши тақдирга муносиб эканини ҳаммамиз тушунамиз. Эзгу орзуларимиз амалга ошмоғи учун нафақат муайян вақт, балки тинч ва осойишта вазият ҳам сув билан ҳаводек зарур.

Минтақада тинчлик барқарор бўлмаса, биз тузган энг буюк лойиҳалар ва дилдаги эзгу-ниятлар амалга ошмай қолиши мумкин. Ҳозир бизни энг қаттиқ ташвишга солаётган нарса — Афғонистондаги аҳвол, у ердаги вазиятнинг беқарор ва нотинч экани.

Биз бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмоқчи эмасмиз. Ниятимиз жуда холис — қардош Афғонистон халқи тинч бўлса, биродарларимиз ўзаро сулҳ топиб, тезроқ тинч меҳнатга ўтсалар, деб орзу қиламиз.

Қўшни Афғонистондаги ўзаро мухолиф кучларни ярaштиришга, афғон халқини тезроқ тинч меҳнатга жалб этишга ҳар биримиз баҳоли қудрат уриниб кўришимиз керак.

(Давоми 3-бетда).

Бизнинг мусоҳаба

ТАЖРИБА ЎРГАНИБ ҚАЙТИЛДИ

Ўзбекистон мустақиллиги қўлга киритилгандан буён ўтган қарийб икки йил мобайнида мамлакатимиздаги қатор вазирликлар ва идоралар истиқлолимизни тан олган хорижий давлатлар билан ўзаро манфаатли алоқаларни йўлга қўймоқдалар. Жумҳурият аҳолиси саломатлигини муҳофаза этишга масъул бўлган муассасалар ҳам бу фаолиятдан четда қолаётгани йўқ. Куни-кеча Ўзбекистон соғлиқни сақлаш вазири Ш. И. КАРИМОВ Оврупонинг бир қатор давлатлари — Германия ва Швейцарияда бўлиб қайтди.

— Бизни бу ерга Германия ва Швейцариянинг бир қатор нуфузли соғлиқни сақлаш ташкилотлари таклиф этган эди, — дейди Шавкат Иброҳимович мухбиримизга. — Сафардан кўзда тутилган мақсад эса асосан қуйидаги учта масаладан иборат эди: биринчиси — бу ҳозирги шиддатли ўзгаришлар шароитида энг замонавий тиббиёт асбоб-ускуналарисиз аҳолини даволашда муайян ютуқларга эришиш мушкуллигини эътиборга олиб, тажриба ўрганиш эди. Иккинчидан, аҳолининг саломатлигини мустаҳкамлашда даволашнинг бепул ва пуллик турлари давлатимизнинг асосий қомусига киритилганлиги боис, ушбу борада давлат муассасалари қандай ишлаши керак, хусусий шифохоналар қандай бўлмоғи зарур, деган масалаларга ойдинлик киритиш бўлса, учинчидан, оналар ва болалар саломатлигини мустаҳкамлаш борасида хорижлик мутахассисларнинг энг илғор тажрибаларини ўрганиш, бу соҳада амалий ҳамкорлик ўрнатишга интилиш бўлди.

Дарҳақиқат, сафардан олган хулосалар шуки, бутун замонавий даволаш асбоб-ускуналарисиз умуман муваффақиятга эришиб бўлмас экан. Шу боис бу давлатларда биз касалликни олдиндан аниқлайдиган асбоб-ускуналар ва уларнинг амалда қўлланилиши билан қизиқдик ва танишдик. Айниқса рак, ошқозон, меъда ости бези сингари касалликларнинг пайдо бўлишини олдиндан аниқлаб берадиган ускуналар бизни айниқса, ўзига жалб этди.

Бугун биз айрим касалликка чалинган беморларни Москва ва бошқа хорижий давлатларга катта-катта маблағ сарфлаб даволанишга юборишга мажбур бўляпмиз. Агар Германия ва Швейцарияда биз танишган ускуналар Ўзбекистонга келтириладиган бўлса, биз ана шу муаммолардан юз фоиз халос бўлган бўлур эдик. Бу борада бирор битимга келиш ва яқиндан туриб ҳамкорлик қилиш учун ҳар иккала мамлакат шифокорлари ва мутахассислари тайёр эканликларини сафаримиз чоғида изҳор этдилар.

Бизнинг бу ташрифимизга шароит яратиб берган республикамиз ҳукумати бундай алоқаларни тезроқ жорий этиш тарафдори эканлигини ўзининг дастурларида очиқ-ойдин белгилаб қўйган. Айниқса, Президентимиз И. А. Каримов хорижлик кўзга кўринарли фирма вакилларини қабул қилган чоғида керакли замонавий даволаш воситаларини бевосита четдан олишга тайёр эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтган эди.

Ҳар иккала мамлакатга амалий сафар чоғида «Пан-транзит» ва «Гирекс» фирмалари бизни алоҳида мамнунлик билан кутиб олишди. Давлатга қарашли даволаш муассасалари ва хусусий муассасалар ўртасидаги рақобат муносабатлари билан таништиришди. Айтиш жоизки даволашнинг ҳар иккала турида ҳам савия жуда юқоридир. Кези келганда, давлат йўли билан даволаш Швейцариядагига қараганда Германияда кенг ривожланганлигини таъкидлашни истардим. Шу боисдан ҳам бу мамлакатдаги тажрибалар бизга кўпроқ маъқул келади. Чунки бозор шароитида соғлиқни сақлаш ишида давлат ижтимоий муҳофазани таъминлаб туриши тажрибаси бизнинг мамлакатимиз сиёсатига кўпроқ мос келади. Сифат ва яна сифат ҳар иккала мамлакат шифокорлари учун энг асосий шиордир. Оналар ва болалар саломатлиги муҳофазасига доир Швейцариянинг Цюрих шаҳридаги марказ билан танишувимиз бизда анча катта таассурот қолдирди. Бу марказ биздаги туғруқхоналардан батамом фарқ қилади. У ерда ҳомиладор аёлнинг ва чақалоқнинг ҳаётини сақлаб қолиш учун ҳамма шароитлар муҳайё этилган. Яқин вақтлар ичида ана шу марказнинг бир гуруҳ мутахассислари Ўзбекистонга келадилар ва ўзларининг бой тажрибалари билан ўртоқлашадилар.

Умуман мустақиллик шароитида давлатларимиз ўртасидаги бундай амалий ҳамкорликлар барча соҳаларда бўлгани сингари соғлиқни сақлаш тизимида ҳам янги истиқболлар очишига ишонаман.

«Туркистон» мухбири Сувонқул **РУСТАМ** ёзиб олди.

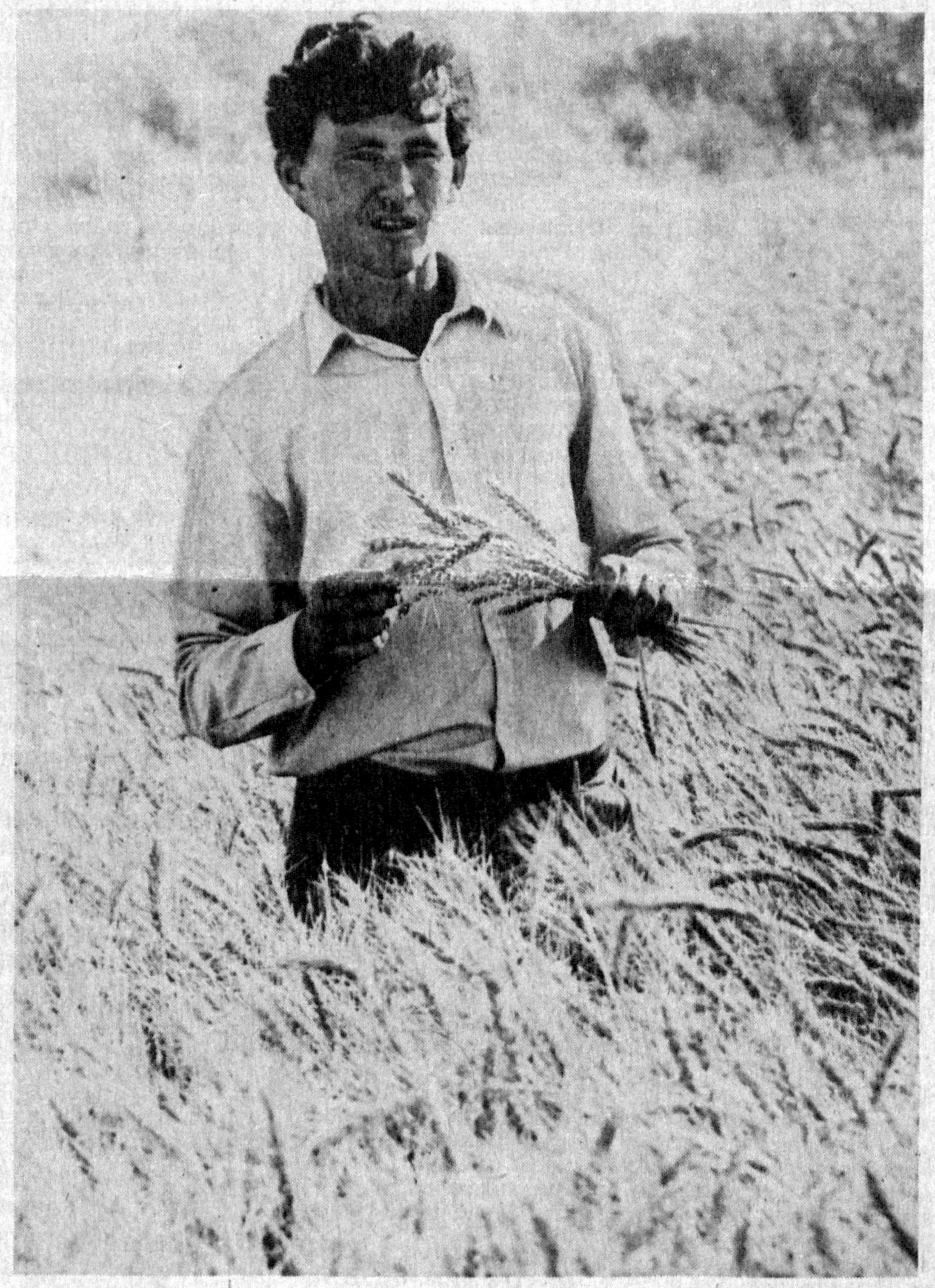

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУСТАҚИЛЛИГИГА ИККИ ЙИЛ ТЎЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ МУБОРАК ТУМАНИДА ЎТАДИГАН «ТУРКИСТОН» ГАЗЕТАСИ КУНЛАРИ БАЙРАМИ ОЛДИДАН

Шундай хўжаликлар бор бўлсин

Муборак туманидаги «Хитой» жамоа ширкат хўжалиги ҳақида эшитмаганлар топилмаса керак. Бу хўжалик ҳар бир янгиликдан ўз вақтида унумли фойдаланиб, ҳар соҳада илғорликни қўлдан бермай келаётганлиги билан ажралиб туради. Шунинг учун ҳам уларни ишнинг кўзини биладиганлар, дейишади. Мана уч йилдирки, хўжалик пахтакорлари йиллик режани туманда биринчи, вилоятда учинчи бўлиб бажаришаяпти. Бу йилги режалар ҳам чакки эмас. Улар ҳар гектаридан 20 центнердан ҳосил олиш ниятида тинмай меҳнат қилишаётир. Бу йил жами 4 минг тонналик хирмон кўтаришмоқчи. Шу эзгу ниятда хўжалик сардори Мейли Йўлдошев бутун билим ва тажрибасини ишга солиб, деҳқонларни ҳам ёғин-сочин тинган ғанимат дамлардан оқилона фойдаланишга ундамоқда.

СУРАТДА: бригадир Ғайбулла Қурбонов ғаллазорда.

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси VII пленумининг қарори

Ўзбекистон Республикаси Президенти ва ҳукуматининг ёшларга оид фармон ва қарорларини бажаришда Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг иштироки ва вазифалари тўғрисида

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси VII Пленуми Ўзбекистон Республикаси Президенти ва ҳукуматининг ёшларга оид фармон ва қарорларини бажаришда Ёшлар Иттифоқи ташкилотларининг иштироки ва вазифалари тўғрисида маърузани муҳокама қилиб, шуни таъкидлайдики, Ёшлар Иттифоқи вилоят, шаҳар ва район ташкилотларида мазкур масалада муайян ишлар қилинмоқда. Маҳаллий ташкилотлар илгариги даврлардан фарқли ўлароқ ҳозирги пайтда берилаётган имкониятлардан унумли фойдаланиб, ёшларнинг манфаат ва қизиқишларини ҳимоя этишда бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Тошкент шаҳар, Наманган, Қашқадарё вилоят ташкилотларининг бир қатор район қўмиталарини ана шундайлар жумласига қўшиш мумкин.

Афсуски, кўпгина қўмиталар мавжуд имкониятларни тўғри ишга солишда етарли даражада ташаббускор бўла олмаяптилар. Баъзилари эса ҳоким муовини деган имтиёзга қарамасдан ёшларга тегишли қарорларни бажаришда бошқа манфаатдор ташкилотлар, корхоналар билан ҳамкорликни йўлга қўйишда бўшанглик қилишмоқда. Бундай муносабат эса умумий ишга путур етказмоқда, энг ачинарлиси, ёшларга қаратилган фармон ва қарорларнинг амалга ошишида Ёшлар Иттифоқининг баъзи ҳолларда ўрни сезилмай қолмоқда.

Шуни унутмаслик кераккки, қатор фармон ва қарорларни кўр-кўрона ёдлаб, билимдонлик қилиш самара бермайди, балки уларга жон киритиш, куч бағишлаш ва ҳаётга тадбиқ этиш учун зарур чора-тадбирларни излаб топмоқ лозим.

Бундан ташқари ёшлар ўртасида жамиятда барқарор ижтимоий-сиёсий вазиятни сақлаб туриш, Республика Президенти олиб бораётган чуқур ижтимоий иқтисодий ислоҳотлар йўлини қўллаб-қувватлаш, республика истиқлолини мустаҳкамлаш ва ҳимоя қилиш, келгуси авлодларнинг муносиб турмуш кечириши учун шароитлар яратиш, демократик дунёвий давлатни қуришда иштирок этиш зарурлиги тўғрисида тушунтириш ишларини олиб бориш учун барча мумкин бўлган чоралар ва хилма-хил шакллардан фойдаланиш Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ташкилотининг муҳим вазифаси бўлмоғи даркор.

Юқорида айтилганлардан келиб чиқиб, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси VII Пленуми қарор қилади:

1. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи вилоят, шаҳар ва район қўмиталари томонидан «Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсати асослари тўғрисида»ги қонунни амалга ошириш ва жойларда ташкил қилиш борасида олиб бораётган фаолиятлари етарли даражада эмас эканлигига эътиборлари қаратилсин.

2. «Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсати асослари ҳақида»ги қонунни амалга ошириш бўйича Ёшлар Иттифоқи Қўмиталарининг фаолиятини яхшилаш мақсадида, Ёшларнинг ижтимоий хизмати элементларини ишлаб чиқиб, тадбиқ этиш (дастурларнинг маблағ ва моддий-техника билан таъминлаш кўзда тутилган ҳолда) борасида Ўзбекистон Республикаси ҳукумати ва Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси орасидаги шартномани имзолаш Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Котибиётига юклатилсин.

3. Ёшлар Иттифоқи вилоят, шаҳар ва район қўмиталари жойларда «Ёшлар жамғармалари»ни ташкил қилиш борасидаги ўз фаолиятларини янада яхшиласин:

— Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасига, Республика Олий Кенгашига, Вазирлар Маҳкамасига ва Ёшлар иши бўйича Республика Кенгашига «Ёшлар жамғармалари» (17-модда), ёшлар корхоналари ҳамда ёшларнинг жамоат ташкилотларига имтиёзли солиқ белгилаш борасида мурожаат қилиш юклатилсин.

(Давоми 2-бетда).

МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОН, унинг Президенти Ислом Каримовнинг асосий эътибори замонавий мафкурани шакллантиришга қаратилгандир. Бу мафкура кишиларнинг воқеликка бўлган муносабатларини англаш ва баҳолаш имконини берувчи сиёсий, ҳуқуқий, ахлоқий, диний, эстетик ва фалсафий қарашлар ва ғоялар тизими ўлароқ, нисбий эркинликка эга бўлган ҳолда, жамиятнинг ривожига уни тезлаштирган ёки тўхтатган тарзда фаол таъсир кўрсатади.

Президентимизнинг қатор изланишлари жамоатчилик томонидан мамлакатимиз тўғрисидаги асосий нуқтаи-назар, етакчи ғоя бош мақсад, янгиланиш ва тараққиётнинг илғор мафкураси сифатида қабул қилинмоқда. Шу сабабли ҳар бир фуқаронинг бу ғоялар тизимига онгли ёндашуви жамият фаолияти ва маънавий ҳаётининг барча жабҳаларига ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Келажак ҳақида ўйлар

ЁКИ МУСТАҚИЛЛИК МАФКУРАСИ ҲАҚИДА МУЛОҲАЗАЛАР

Ҳозирги кунда истиқлол мафкурасини шакллантириш устида катта ишлар олиб борилмоқда. Бу борада М. Умурзоқовнинг «Мустақиллик мафкураси ва ходимлар сиёсати» сарлавҳали мақоласи айнан мана шу масалада ғоят долзарб ҳисобланади. Муаллифнинг жамият онги ривожланишининг муайян аҳволи ва тенденциялари тўғрисида чуқур мулоҳаза юритганлиги сезилиб турганлигини алоҳида таъкидламоқчиман. У халқнинг кайфияти, унинг фикр у истакларини чуқур билиши, унинг яратувчилик қудратига ишончини намоён қилган.

Мақолада келажак томон қилаётган ҳаракатимизнинг бирлаштирувчи кучи ижтимоий гуруҳлар ва қатламлар эмас, балки ўз мақсадларини амалга ошириш йўлида жипслаштиришга қодир ғоялар деган фикр илгари сурилган. Ҳар қандай ўзгаришларнинг асосий мезони беистисно, энг аввало шахс, унинг мустақиллиги ҳисобланади. Унинг фикрича давлат эркинлиги шахслар эркинлиги орқали амалга оширилади. Бу фикр билан келишмасликнинг иложи йўқ. Бир сўз билан айтганда, бугунги воқеликни, атроф оламдаги ўз ўрнимизни аниқ англамоғимиз талаб қилинади.

Бизда бирлаштирувчи ғоя — истиқлол, мустақил ривожланиш ғояси мавжуд. Улкан мамлакат қулагандан сўнг, бир неча авлод кишиларини, уларнинг ўй-фикрлари ва интилишларини бошқарган ғоянинг инқирозидан кейин жамиятда маънавий бўшлиқ юзага келиш таҳликаси туғилди. Турғунлик йилларида биз ҳаммамиз маълум бир маънавий чекланишлар тизимида яшадик. Мана шундай тарихий даврда ўз давлатимизнинг вужудга келиши, бунинг устига бир тизимдан иккинчи тизимга ўтиш шароитида кучли ижро ҳокимияти, биринчи раҳбарнинг шахсий жасорати талаб қилинади. Тақдирга шукрки, Ўзбекистонда униси ҳам, буниси ҳам мавжуддир.

Республика Президенти бутун жамиятни жипслаштиришга қаратилган аниқ сиёсий йўл орқали барча кучларни яратувчилик фаолиятига жалб қилишга, танглик, нотинчлик ўчоғига айланиши мумкин бўлган бошқарувсиз сафсатабозлик тартибсизликларига йўл қўймасликка эришмоқда.

Президент яқин чет давлатларнинг демократик ўзгаришларнинг бошланиши бу жараёнларни бошқариб бўлмас даражага олиб келган камчиликларини ҳам инобатга олмоқда. Олдини олиб бўлмас фалокат ва бахтсизликларга олиб келиши мумкин бўлган низоларни бартараф қилишда И. Каримовнинг шахсий ҳиссаси самимий ҳурмат ҳиссини уйғотади. Ҳатто бир неча ўн йиллардан кейин ҳам Марказий Осиё халқлари Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг Тожикистон, Афғонистон ва бошқа ҳудудлар билан боғлиқ воқеалар юзасидан кўрсатган ва кўрсатаётган қатъияти ва сиёсий донолигини эслаб юрадилар. Буларнинг барчаси сўзсиз, давлатимиз ва Президентнинг тинчлик ва барқарорлик кафолоти эканлигидан далолат бериб турибди. Халқ асосий нарсага — умидбахшликка эга.

Олий Кенгашнинг 1991 йил бўлиб ўтган сессияси ҳали кўпчиликнинг ёдида. Ўша сессияда мамлакатнинг раҳбарига билдирилган асоссиз, нафсониятга тегадиган даъволари асло давлат кемасининг йўналишларига оид ташвишлар тўғрисида бўлмай, аксинча, гап очиқчасига юқори поғонадаги амаллар тақсимоти тўғрисида боргани сир эмас. Маълумки, қўли эгри кишилар учун на чегара, на эътиқод бор. Бу танқидчиларнинг кўнглида кибр-ҳаводан бўлак нарса бўлган эмас. Ўша машҳур сессияда «раҳнамо» деб аталмишлар кишиларнинг эзгуликка, ёруғликка бўлган азалий интилишлари, уларнинг ҳаёт маъноси йўлидаги изланишлари билан сўзда ва жуда уддабуронлик билан фойдаландилар. Машҳур мақолни сал ўзгартириб шуни айтмоқчиманки, катта қаллоблик узоқ масофадан аниқроқ кўзга ташланади. Зеро, икки йилдан кейингина биз «давлат миқёсидаги талончилар»нинг бутун кирдикорларидан огоҳ бўлдик.

Сўнгги йиллар тажрибаси шуни яққол кўрсатдики, сиёсатдаги ҳар қандай фирибгарнинг кишилар онгига ва қалбига юзсизларча кира олишига йўл қўймаслик керак. Биз ҳар қандай кимсани унинг мақсади ва қандай ниятда эканлигини билмай туриб қабул қила бермаслигимиз зарур.

Ҳозирги кунда республика раҳбарияти порахўрликка, юлғичликка ва бошқа қонунбузарликларга қарши белгилаган қатъий тадбирлари диққатга сазовор. Уюшган жиноятчилик «офати» билан заҳарланган амалдорларнинг йиғма образини қандай тасаввур қилиш мумкин? Унинг асосий белгилари халққа нисбатан меҳри ва ҳамдардлик туйғусининг умуман йўқлигидир. Бундайларга қарши қонуний ва моддий-иқтисодий негизни таъминлаш зарур. Кейинги пайтда умумхалқ таҳсинига сазовор бўлган қатор тадбирларнинг қўлланганлиги чуқур қониқиш ҳосил қилмоқда. Бундан кейин ҳам халққа воқеа-ҳодисаларга ўз фикрича баҳо бериш, шахсий хулосаларини чиқариш учун имкон бериш керак.

Ижтимоий йўналишларни, биринчи навбатда, моддий ва ижтимоий фаровонликка эришишнинг омили бўлган ҳақиқий меҳнатга ҳурматни тиклаш ва ривожлантириш зарур. Енгил бойлик орттириш имконияти кишиларни, айниқса ёшларни йўлдан оздириши, меҳнатдан бездириши, энг ёмони разиллаштириши ва оқибатда маънавиятнинг ва қонунчиликнинг бузилишига олиб келиши мумкинлигини унутмаслик даркор.

ЁШ КИШИНИНГ ҚАЛБИ — бу тоза варақдай гап: унда оила ҳам, жамият ҳам, табиат ҳам ўз изини қолдиради. Ўтиш даври жуда бой бўлган жисмоний ва руҳий қийинчиликлар даставвал ўсаётган организмни кучсизлантиради, унинг ҳимоя таъсирини сусайтиради. Бунга яна ижтимоий алоқаларнинг узилиши, олдинги иштиёқ-у машғулотлар, одатларни тарк этиш бу жараённи тезлаштиради. Бундай шароитда шахс уни бошқара олишга қодир бўлган кишилар домиға тушиб қолади.

Шуни тан олиш керакки, республикада аҳолининг ислом бойликларига эътиборини қаратиш учун қулай замин мавжуд. Ҳа, биз диннинг тикланишига кўмаклашмоқдамиз, лекин у фақат маънавий бойликларнинг қарор топиши учунгина хизмат қилмоқда. Биз руҳонийларнинг давлатни бошқариш ишларига аралашувига қаршимиз.

Оила — ҳаёт пойдевори, уйни эса пойдеворсиз қуриб бўлмайди. Жаҳондаги ҳар қандай дин инсон турмушининг яхшиланишига, оилавий ва шахсий ҳаёт тарзининг барқарорлашувига қаратилган меъёрий тамойилларни ўзида мужассамлаштирганлигини тан олиш жоиз. Шунинг учун ҳаёт ва ижтимоий йўналишларнинг, янги қадр-қимматларнинг тарғиботи биринчи навбатда оилага, унинг тўкинлиги, шахс эркинлигига дахлдордир. Янгиланиш ва тараққиёт мафкураси, Ўзбекистон моделининг тузилиши, муаллиф таъкидлаганидек, авваламбор жамиятимиз тарихи, урфу- одатларини ҳисобга олади. Ҳар қандай тараққий топган жамиятнинг вужудга келишида шахснинг ўрни муҳимдир. Шахс, унинг атроф-муҳитга бўлган муносабати шундай объект ҳисобланадики, унда биз нимага сажда қилсак ёки нималарни инкор этсак, ўша нарсанинг ҳаққонийлиги синовдан ўтказилади. Биз узоқ йиллар давомида шиорлар руҳида тарбияландик, бу ўз навбатида изсиз қолгани йўқ албатта. Бизнинг тафаккуримиз ҳам худди шу шиорлардек ноаниқ бўлиб қолипланиб қолди.

Бир эслаб кўринг-а, йиғилишлар, сессия ва мажлисларнинг мақсадлари қандай ифодаланарди: «муҳокама қилинсин», «оширилсин», «яхшилансин» терминларидан иборат бўлиб қолган эди. Ваҳоланки, муайян натижалар ибораси ўз аксини топмас эди. Мана шундай «шиорий тафаккур» саёз таклифлар ва ғояларни туғдиради, энг ачинарлиси, кишида ўзининг иштироки фақат шу билан чекланган деган юзаки фикрни юзага келтиради.

Бугунги кунда ҳам биз йўл қўяётган шиорий фикрлаш кишиларда фаолият ва мулоқот давомида тушунмовчилик, қониқмаслик ҳиссини туғдирмоқда ва асосийси, самарали натижалар бермаётир. Шунинг билан биргаликда бу муаммонинг бошқа бир томони ҳам борки, объектив сабаблар оқибатида республика шаҳар ва туманларида стендлар, панно, дабдабали ҳайкаллар, транспарант ва плакатлар бутунлай олиб ташлангандан сўнг, ўзига хос бўшлиқ ҳосил бўлди. Ҳозир эса бу бўшлиқ чуқур ўйланмасдан дидсиз ишланган тижорат рекламалари билан тўлдирилмоқда. Ваҳоланки, кўчалар ва майдонларнинг мавзули безатилишининг кишилар ҳис-туйғусига ижобий таъсирини ҳисобдан чиқариб ташлашга ҳали эрта. Истиқлолимизнинг бир йиллигини нишонлаш арафасида Мустақиллик майдонининг байрамона безатилиши бунга ёрқин мисол бўла олади. Ҳозирги кунларда мустақилликнинг икки йиллигини нишонлашга қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Шуни эслатиб ўтишни лозим топардикки, И. Каримовнинг нашр қилинган китобларида жуда кўп чақириқлар, қоида ва хулосалар мавжудки, мавзули безатишларда, плакат ва бошқа матбуот маҳсулотларини чиқаришда кўргазмалар ташкил қилишда, стендлар яратишда панноллар ўрнатишда, оммавий дам олиш жойларини ободонлаштиришда, бино ва иншоотларнинг олд томонини безатишда улардан унумли фойдаланиш мумкин. Энг асосийси, бунда бир хиллик, дидсизлик ва соддаликка йўл қўймаслик керак.

Мамлакатимизнинг бугунги куни биз бошимиздан ўтказаётган бетакрор даврни, унинг ўрнига келадиган порлоқ келажакни чуқур сезиш ҳисси билан йўғрилган. Миллий ва ватанпарварлик туйғусини намоён қилишнинг асосий майдони — бу республика иқтисодиёти, унинг мустақиллиги ва истиқлолини ривожлантириш ва мустаҳкамлашдан иборат. Бугун ёшларда ўзгаришларга нисбатан романтик кайфиятни шакллантириш ҳар қачонгидан ҳам муҳимроқдир. Чунончи, романтика кўтаринкилик руҳини мужассамлаштирган. Бизнинг келажак учун олиб бораётган курашимизда, ҳатто кундалик турмушимизда ҳам ундан воз кечишга ҳеч қандай маъноли асос йўқ.

Ўз ҳаётини режалаштираётган ёш инсонга — у ким бўлиши, ўз имкониятларини қайси соҳага сарфлаши кераклиги бўйича ёрдам бериш зарур. Бўлмаса эртанги кунда саводсиз, маданиятсиз, лекин жиззаки, ўзига бино қўйганлар юзага келиши мумкин. Таълим ва тарбиянинг асосий мақсади жамиятнинг энг фаол қисмини, шу билан бир қаторда соғлом авлод, ишга лаёқатли, яратувчиликка интилувчан келажак авлодни сақлаб қолиш ва ривожлантиришдан иборат.

Олимларнинг ҳисоблашича, бола 8 ёшидаёқ ўзининг 90 фоиз интеллектуал қобилиятига эришади. Агарда шу ёшгача унинг қобилияти ривожлантирилмаса, улар сўна бошлайди. Истеъдод эса 10 ёшларда намоён бўлиши керак. 1975 йилдан буён АҚШда истеъдодли болаларнинг умумхалқ уюшмаси фаолият кўрсатмоқда. Москвадаги руҳиятлар олийгоҳи қошидаги истеъдодли ёшлар Маркази эса 1989 йилдан буён ишламоқда. Тошкентда ҳам ана шундай Марказ тузиш пайти келди. Давлатимизнинг олий мақсади ҳам буни талаб қилмоқда. Чунки ҳар бир болада табиий қобилият нишонаси мавжуд бўлиб, у истеъдод даражасига етиши ёки етмаслиги мумкин. Бу худди олий навли уруғдай бўлиб, агарда парвариш қилинмаса, нобуд бўлади. Иқтидорли болалар билан ишлайдиган ягона тизимни ташкил қилишни давр тақозо қилмоқда.

Ҳар қандай яхши оилада бўлгани каби тартибли давлатда ҳам тақлид қилиш мумкин бўлган шахс бўлиши зарур. Ислом Каримов республикага раҳбар бўлгач, қатъий равишда дунёвий, халқчил давлат ғоясини танлади. У кучли иқтисодчи, истеъдодли сиёсатчи бўлиб, оқилона ғоялари, соғлом фикри, вазиятга қараб иш кўриши билан ажралиб туради. Юртбошимиз ислоҳотлар стратегияси ва тактикасини, уларни амалга ошириш йўлларини белгилаб берди.

Ҳар қандай катта ишда йўлга бошловчи ғоя бўлиши шарт. Сиёсий тоталитаризм даврида империя таркибида маънавий қашшоқлашув рўй берди. Миллатларни янада бирлаштириш учун бугунги кунда фақатгина иқтисодий шарт-шароит камлик қилади. Маънавий, руҳий янгиланиш зарур, фикримча, у қандайдир барча умумлаштирувчи рамзий белгиларсиз бўлиши мумкин эмас. Шундай рамзий белгилар ёрдамида барча одамларни жипслаштириш йўлида кўп иш қилиш мумкин. Биз учун биринчи буюк сиймолар — Амир Темур, Бобур, Ибн Сино, Беруний, Ал-Хоразмий, Алишер Навоий мустақил республика байроғи, тамғаси ва Мадҳияси ана шундай белгилардан бири ҳисобланади. Бу навқирон мустақил давлат учун айнан зарур нарсалар — мамлакат тарихи, унинг маданияти халқининг қаҳрамонлигини ўзида қамраб олган рамзий белгилардир. Кўпчилик аҳоли томонидан тушунарли ва қатъий қабул қилинган йўналиш натижаси бўлган осойишталик ва барқарорлик вазияти, уни амалга ошириш йўлидаги амалий қадамлар ва сайҳаракатлар бунга яхши омилдир.

Э. ҒОФУРЖОНОВ,
тарих фанлари номзоди, республикада хизмат кўрсатган маданият ходими.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ВА ҲУКУМАТИНИНГ ЁШЛАРГА ОИД ФАРМОН ВА ҚАРОРЛАРИНИ БАЖАРИШДА ЁШЛАР ИТТИФОҚИ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ИШТИРОКИ ВА ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Боши 1-бетда).

4. Республикадаги ижтимоий-сиёсий вазиятни инобатга олиб ҳамда ташкилот олдида турган вазифаларни бажариш мақсадида, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасига турли йўналишдаги жамғармалар, касаба ва ижодий уюшмалар, фирқалар бошқа давлат ҳамда жамоат ташкилотлари билан ўзаро ҳамкорлик ҳақидаги таклиф билан чиқиш вазифаси топширилсин.

5. Ёшлар Иттифоқи вилоят, шаҳар ва район қўмиталари ташкилотимиз ички иттифоқ турмушини яхшилашда бошланғич ташкилотларга амалий ёрдамни кучайтирсин.

Вилоят, район ва шаҳар ташкилотлари ҳисобот-сайлов конференциялари қабул қилган қарорлар, конференциялар давомида билдирилган таклиф ва эътирозлар асосида уларни амалга оширишнинг аниқ чоралари белгилансин.

6. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасининг Пленуми ўз Устави ва Ўзбекистон Республикасининг қонунчилиги асосида ўз мулкига бўлган ҳуқуқи тўғрисида таъкидлаб ўтади ҳамда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Бюросига тез кунларда ушбу мулкни Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи ташкилотининг манфаатини кўзлаган ҳолда ишлатилиши, сақланиши ва кўпайтирилиши борасида қарор қабул қилиш юклатилсин.

7. Ўзбекистон республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 29 июнь куни қабул қилинган 321 сон қарорига асосан Пленум номидан Ёшлар Олийгоҳи биносида жойлашадиган Халқаро банк мактабига тегишли бўлган барча муассислик ва 5 йилгача ижара ҳужжатларини имзолаш Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Бюросига юклатилсин.

8. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси котибиётига Ёшлар иши бўйича Республика кенгаши билан ҳамкорликда Ёшлар Олийгоҳининг кадрлар, илмий-методик имкониятларидан Ўзбекистонда давлат ёшлар сиёсатини амалга ошириш борасида фойдаланиш ва шу сабабдан Ёшлар Олийгоҳининг фаолиятини қайта кўриб чиқиш масалаларини ишлаб чиқиш юклатилсин.

9. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Бюросига ва Котибиётига бир ҳафталик муддат ичида Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқининг навбатдаги XXVI съездини чақириш ва келажакда ташкилотнинг Республикадаги ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ҳолатидан келиб чиққан ҳолда ривожланиши бўйича таклиф тайёрлайдиган ижодий гуруҳни ташкил қилиш юклатилсин.

Зарур бўлган ҳолда Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси котибиёти тайёрланган таклифларни тасдиқлаш мақсадида, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси аъзоларининг сўровини ўтказиши мумкин эканлиги таъкидлансин.

Бугуннинг гапи

НИМАНИ ТАРҒИБ ЭТЯПМИЗ?

Сўнгги пайтларда газеталарни варақлаганда, телевидениени томоша қилганда мураккаб ҳолатни бошдан кечирмоқдаман. Муҳаррир сифатида нарх-навонинг кескин ортиб, пулнинг қадрсизланиши оммавий ахборот воситалари молиявий аҳволини нақадар оғирлаштириб юборганлигини жуда яхши биламан. Бундай вазиятда матбуот нашрлари сарф-ҳаражатларининг бир қисмини кўтариш учун рекламага кенгроқ ўрин берилиши тушунарли ва бозор шароитларида тўғри йўлдир.

Аммо биз нимани тарғиб қиляпмиз? «Поло» ва «Ричард» сигареталарини! Газеталаримиз улар учун ҳар куни бутун бир саҳифаларини аяшмаяпти. Сигареталарни кўз-кўз қилиш учун жозибали суратлар олинган. Номлари ўқлоғдек-ўқлоғдек ҳарфлар билан қайд этилган ҳолда улар панасида қўрқиб-писиб тургандек, қабариқ ойна билан базўр ўқийдиган «Чекиш соғлигингиз учун зарарлидир», деган сўзлар кулгили эмасми?

Ҳамкасб дўстларим сигареталар рекламаси учун катта пул тўланган дейишлари мумкин. Бироқ кашандачиликни тарғиб қилиш мамлакатимизда «Соғлом авлод учун» бошланган ҳаракатга зид эмасми, ахир?

Биз ҳаммамиз кўпчилик давлатларда, шу жумладан Амриқо Қўшма Штатларида ҳам сигареталар, спиртли ичимликларини реклама қилиш қонун йўли билан ман этилганлигини яхши биламиз. Масалан, оммавий ахборот воситаларининг ёзишича, Мексикада биргина 1993 йил бошидан бери сигареталарни реклама қилишда айбдор 70 кишидан жами 225 минг доллар миқдорида жарима ундириб олинибди.

Эҳтимол, республикамиз Олий Кенгаши ҳам сигареталар, спиртли ичимликларни оммавий ахборот воситаларида реклама қилишни ман этадиган алоҳида қонун ёки бошқа бир ҳуқуқий ҳужжат қабул қилиши керакдир.

Ҳар ҳолда биз жамиятимиз аъзолари соғлом бўлсин, деб махсус жамғарма ташкил этган, бу ишда фидойилар учун давлатимизнинг биринчи орденини таъсис этган бир пайтда кашандачиликни зўр бериб тарғиб этишимиз бирор мантиққа сиғмаслиги шубҳасиздир.

Эркин ЭРНАЗАРОВ,
«Тошкент оқшоми», — «Вечерный Ташкент» газеталарининг Бош муҳаррири.

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!
«ЁШЛАР ИЖОДИ — ВАТАНГА!»

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитаси Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллиги нишонланиши муносабати билан ёш ижодкорлар ўртасида «ЁШЛАР ИЖОДИ — ВАТАНГА!» шиори остида кўрик-танловини эълон қилди. Танловга мустақиллигимизнинг икки йиллигига бағишлаб шу йил газета-журналларда эълон қилинган, китоб ҳолида чоп этилган, телевидение орқали кўрсатилган ва радио орқали эшиттирилган энг яхши шеър, ҳикоя, мақолалар қабул қилинади.

Ёш ижодкорларни тақдирлаш учун учта мукофот таъсис этилган:

БИРИНЧИ МУКОФОТ — 30 минг сўм.
ИККИНЧИ МУКОФОТ — 20 минг сўм.
УЧИНЧИ МУКОФОТ — 10 минг сўм.

Мустақил юртимизнинг ёш ижодкорлари, кўрикка марҳамат қилинг.

Мукофотлар сизга мунтазир!

Танлов муддати шу йил 20 августгача давом этади ва ғолиблар Мустақиллик кунида эълон қилинади.

Асарларингиз ва мақолаларингизни қуйидаги манзилгоҳга юборишларингизни сўраймиз:

Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 11-уй. ЎЗБЕКИСТОН ЁИ МАРКАЗҚЎМИ, «ЁШЛАР ИЖОДИ — ВАТАНГА!» кўрик-танловига деб ёзишни унутманг.

● ДОҒИСТОН республикасининг прокуратураси кейинги вақтларда маҳаллий кенгашлар, мол-мулкни бошқариш комитетлари ва мол-мулк жамғармаларни хусусийлаштириш масалалари юзасидан қабул этган 260 тадан кўпроқ қарорни бекор қилди.

Текшириш вақтида жамоат мулки талон-тарож қилинаётгани аниқланди. Чунончи, давлат маблағи ва мол-мулки янги тузилган тижорат ташкилотларининг низом жамғармаларига ўтказилар, сўнгра қонунга хилоф равишда сотилар экан.

● УКРАИНА Президенти Леонид Кравчук «еттилик» раҳбарларининг Токио учрашуви арафасида уларга мурожаат этиб, республикада кичик бизнесни қўллаб-қувватлаш жамғармасини тузишга кўмаклашиш учун юз миллион доллар ажратишни илтимос қилди. Украина ҳукумати хорижий сармоя сарфланиши лозим бўлган мингтадан кўпроқ корхона ҳақида ахборот тайёрлаб қўйди, дейилади мактубда.

● РОССИЯ — ФРАНЦИЯ халқаро экипажи фазодаги «Мир» мажмуи ичидаги ишларни давом эттирмоқда. Учишни бошқариш марказидан хабар қилишларича, фаолият режасида тиббий тадқиқотларга катта ўрин берилган. Бундан кузатилган мақсад инсон танасининг фазо шароитига мослашуви омилларини атрофлича ўрганишдан иборат.

● МОСКВАДА навбатдаги банклараро валюта савдоси бўлиб ўтди. Унда бир АҚШ доллари 1050 рублга сотилди.

● МОЛДОВА давлат бюджетининг камомади шу йилнинг охирига бориб 122 миллиард долларга етиши мумкин. Йилнинг иккинчи ярми бюджети ҳақида республика ҳукуматида кўриб чиқилаётган қонун лойиҳаси ҳисоб-китоблари шу натижани кўрсатди.

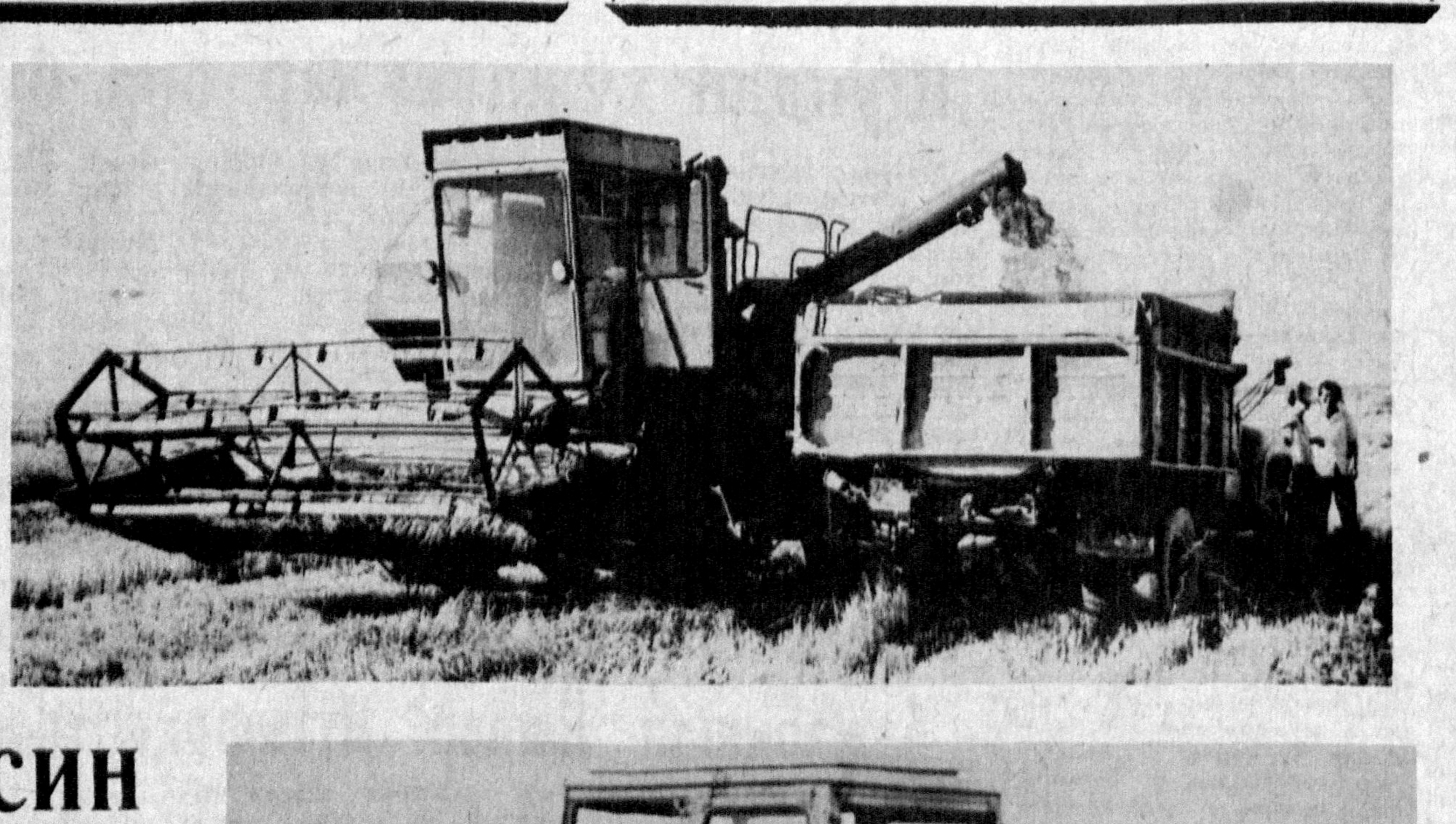

Шундай хўжаликлар бор бўлсин

(Боши 1-бетда).

Хўжалик деҳқонлари фақат ғўза парвариши билан чекланиб қолишмаган. Шу кеча-кундузда мустақил давлат сифатида ўз кунимизни ўзимиз кўришга ҳаракат қилаётганимиз уларнинг назаридан четда қолгани йўқ. Ҳукуматимиз аҳолининг нонга бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида хориждан буғдой, ун келтираётган бир пайтда Қашқадарёнинг бепоён ерларида ғалла ундириш тадбиркорликдан бошқа нарса эмас. Хўжалик деҳқонлари минг гектар майдонга ғалла ҳам экишган эди. Натижа ёмон бўлмади. Деҳқонининг кўнгли тўқ. Кайфияти кўтаринки. Ахир бу ғалла унинг эртаси ёруғлигини, фарзандларининг тўқлигини, элининг фаровон келажагининг дарақчисидир. Шу кунларда 7 та комбайн ёрдамида йиғиштириб олинаётган ғаллалар пешма-пеш хўжалик хирмонига уюлмоқда. Ғайбулла Қурбонов бошлиқ ғаллачилик жамоаси ўримда илғорликни қўлдан беришмаётир.

Элимизда даромадга қараб буромад, деган гап бор. «Хитой» жамоа ширкат хўжалиги аъзолари иқтисодий қийинчиликлар даврида ҳам етишмовчиликлардан кўп нолишаётгани йўқ. Қанд-шакар тақчил бир пайтда оилалар бу ерда етиштирилаётган турфа мева-сабзавот билан таъминланмоқда.

Ёзаверсак, гап кўп. Қай бирини айтишни билмайсан киши. Ижтимоий томондан кам ҳимояланган оилаларга хўжалик ҳисобидан сигир, қўй берилаяпти. Уларнинг бу саҳоватлари ҳар қанча мақтовга арзийди. Ёки республика журналистларининг энг яхши муаммоли, мунозарали мақолалари учун рағбатлантириб туришганини бир эсланг. Чекка бир вилоятда халқнинг маънавияти учун жон куйдирадиган кишиларнинг борлиги кўнгилни кўтаради. Беихтиёр дилингиз равшан тортиб кетади. Қанийди, шундай хўжаликлар сони янада кўпайса, деб ният қиласиз. Қанийди...

* * *

СУРАТЛАРДА: хўжаликнинг Берди Хидиров етакчилик қилаётган пахтачилик бригадасида иш қизғин; хўжаликнинг Ғайбулла Қурбонов бошлиқ ғаллачилик бригадаси даласида ўрим; хўжалик сардори (ўнгда), Мейли Йўлдошев, механизатор Қўчқор Сафаров ва бўлим бошлиғи Даврон Ҳайдаровлар.

Ш. ШАРОПОВ суратлари.

КЕЧА · БУГУН · ЭРТАГА

● ЛАТВИЯ сеймида 54 яшар иқтисодчи Гунтис Улманис мамлакат Президенти этиб сайланди. Деҳқонлар иттифоқининг бу номзоди кўпчилик овоз олди. 58 депутат уни қўллаб-қувватлади. Гунтис Улманис Латвия университетининг иқтисодиёт факультетини битирган, халқ хўжалигининг турли тармоқларида ишлаган, кейинги вақтда Латвия банки кенгашининг аъзоси эди.

● ТОЖИКИСТОНДАГИ фуқаро уруши вақтида турли сабабларга кўра юртини тарк этган кишилар уйларига қайтиб келмоқда. Аммо шу кунгача республиканинг тахминан 40 минг аҳолиси Афғонистон Ислом давлатида турибди. Ҳукумат бошлиғининг ўринбосари Маҳамадсаид Убайдуллаев миллий телевидение орқали сўзлаган нутқида шу рақамни айтди.

● ГРУЗИЯ Республикаси Бош вазири Тенгиз Сигуа журналистлар билан учрашувда Грузия-Россия муносабатлари ҳақида гапириб: «Агар Россия Грузияга нисбатан нуқтаи назарини ўзгартирмаса ва унга қарши эълон қилинмаган урушни тўхтатмаса, у ҳолда биз Москвадаги элчимизни чақириб олишга мажбур бўламиз», деди.

● АБХАЗИЯДА вужудга келган вазият муносабати билан Грузия Давлатининг бошлиғи Эдуард Шеварднадзе Туркия Республикасига 9—10 июль кунлари қилмоқчи бўлган ташрифини кечиктирди. Грузия Олий Кенгаши Раиси матбуот шўъбасининг хабар қилишича, Грузия Ташқи ишлар вазирлиги Туркия томонини шундан расмий равишда хабардор қилди.

● РОССИЯДАГИ аҳолининг ярмиси тозалик меъёрларига мос келмайдиган сув ичмоқда. Давлат санитария-эпидемиология назорати мутахассислари кеча журналистлар билан учрашувда шундай дейишди.

Университет бухгалтерия ҳисоби, назорат ва хўжалик фаолиятининг таҳлили, иқтисод ва АСК тармоқларида бошқарув, агрокимё ва тупроқшунослик, агрономия, (шу ҳисобда агроном-фермер), мева-сабзавотчилик ва узумчилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик, қишлоқ хўжалик экинлари селекцияси ва генетикаси, зоомуҳандислик, ўрмон ва боғ-хиёбон хўжалиги мутахассислиги бўйича кадрлар тайёрлайди.

«Бўлғуси талаба–93»

Шикоятга ўрин бўлмайди

— ДЕЙДИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР УНИВЕРСИТЕТИ РЕКТОРИ, АКАДЕМИК ЭРКИН ШАЙХОВ

— Президентимиз Ислом Каримов Голландия сафаридан қайтганларидан сўнг, у ерда бор-йўғи 4 фоиз одам қишлоқ хўжалигида банд эканлигини, ана шу 4 фоиз одам бутун мамлакатни, қолаверса Оврупонинг талай аҳолисини қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан таъминлашини эшитганимда беихтиёр сиз ва сиз етакчилик қилаётган Тошкент Давлат аграр дорилфунуни хаёлимдан ўтди. Ва ўз-ўзимга савол бердим: бундан буён дорилфунунга қабулни кўпайтириш керакми ёки камайтиришми? Мен тўғриси, жавоб беролмадим. Эркин Турдиевич, сиз бу саволга қандай жавоб қилган бўлардингиз?

— Саволингиз жуда ўринли, лекин қабулни кўпайтириш ёки камайтиришни асосий масала қилиб қўйиш тўғри эмас. Ҳозир асосий масала, бу сифатли кадрлар тайёрлаш бўлиши керак. Маълумингизки, кейинги пайтларда Андижондаги пахтачилик институти қишлоқ хўжалик институтига айлантирилди. Қаршида иқтисод ва қишлоқ хўжалиги институти очилди. Нукус шаҳрида бизнинг дорилфунун филиали ташкил этилди, Самарқандда эса жуда кўп йиллардан бери қишлоқ хўжалик институти муваффақиятли ишлаб турибди. Эътибор қилинг-а, одамлар шаҳарма-шаҳар сарсон бўлмай, истаган ихтисослари бўйича илм олишлари учун барча минтақаларда имкон яратиб беришга ҳаракат қилинмоқда. Билсангиз, бунда зўр ҳикмат бор. Озчилик эмас, иложи борича кўпчилик илмга яқин бўлсин, дунёвий билимлардан баҳраманд бўлсин, деган яхши ният бор.

Голландия мисоли Ўзбекистоннинг имкониятлари ниҳоятда юксак эканлигини намойиш этмоқда, агар таъбир жоиз бўлса, биз Голландияга қараб туриб Ўзбекистоннинг истиқболдаги сиймосини кўргандек бўлдик. Худо хоҳласа, Ўзбекистонимизда ҳам худди Голландиядагидек ҳосил етиштириладиган кунлар келади. Фақат бунинг учун биз ерга, сувга, меҳнатга ва қолаверса, етиштирилган ҳосилга бўлган муносабатларимизга кескин ўзгаришлар ясашимиз керак. Зеро, ҳозир мутахассисларнинг кўп ёки камлиги тўғрисида эмас, уларнинг билим сифатини яхшилаш, илғор мамлакатларда тўпланган тажрибаларни ўзимизда қўллашга лаёқатли кадрларни тайёрлаш учун кўпроқ куч-ғайрат сарфлашимиз лозим. Бу ўқув йили ана шу мақсад йўлида ташланган йирик қадамлардан бири бўлади, деб ўйлайман.

— Эркин Турдиевич, биз сизни қабулни соддалаштириш ва айни вақтда пухта билим бериш тарафдори сифатида эшитиб келганмиз. Энди айтинг-чи, тест усулидаги қабул сиз олға сураётган принципларга тўғри келадими?

— Ўйлашимча, тест синовларининг бир неча афзалликлари бор. Биринчи афзаллиги шуки, бугунги тест синовлари натижаларига қараб, мактаб ўз тизимига ўзгартишлар киритишга мажбур бўлди.

Авваллари ҳам имтиҳон олардик. Аммо унинг пировард натижаси шу бўлардики, «икки» олган абитуриент «билимим паст экан», демасди, «мени йиқитишди» деб айтарди. Бу гапнинг тагида адолатсизлик бўлган, деган маъно ётарди. Бир жиҳатдан унинг даъвосида ҳам жон бор эди. Ўқувчи ҳар хил бўлганидек, ўқитувчи ҳам ҳар хил бўлади. Бири ўнғай савол берса, иккинчиси мураккаб савол бериши мумкин, бири абитуриентни дарров илғаб олса, бошқаси, аксинча, уни шошилтириб қўйиши мумкин. Қисқаси, ҳар йили бир гап чиқиб турарди. Тестда-чи? Кимнинг кимлигини машинанинг ўзи холис ва ҳеч кимнинг аралашувисиз айтиб беради.

Шу боисдан ҳам қабулнинг тест усулида ўтказилиши менга жуда маъқул бўлаётир.

ЙЎЛ-ЙЎЛАКАЙ АЙТИЛГАН ГАП

Бизда бухгалтерия ҳисоби, назорат ва хўжалик фаолиятининг таҳлили бўйича мутахассисликлари бўйича ҳам кадрлар тайёрланади. Бухгалтер мутахассислигига кирувчилар математика ва она тилидан ташқари чет тилидан ҳам синовдан ўтишлари керак. Афсуски, ана шу мутахассисликни орзулаб келганлардан саккиз кишини ниятлардан қайтаришга мажбур бўлдик. Уларнинг ўзлари айтган гапига ишонадиган бўлсак, мактабда умуман чет тили ўтилмаган экан. Ваҳоланки, шаҳодатномаларида шу фан тўғрисига баҳо қўйилган эди. Энди бунисига нима дейсиз?...

— Тест бўйича имтиҳонлар бир кунда ўтиб кетади. Лекин унинг ташвиши бир неча кунга чўзилади. Шундай экан, ўз-ўзидан турар жойга эҳтиёж туғилади. Бошқа вилоятлардан келган абитуриентлар ётоқхона билан таъминланадими?

— Университетимизга кирмоқчи бўлган абитуриентларга барча шароитларни яратиб қўйганмиз. Ётоқда ётишни хоҳлаган бўлажак талабаларга, шак-шубҳасиз, ётоқхонадан жой берилади. Агар келажакда талабаларимиз оила қурса, уларга ҳам алоҳида ётоқхонамиз бор. Кутубхона, 2 та маиший хизмат уйи, поликлиника, тез ёрдам хизмати, профилактория, дорихона, ошхона ва буфетлар уларнинг хизматида бўлади.

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

Тест синовлари ўтказилишидан камида беш кун илгари абитуриентлар рўйхати тайёрланади (қайд дафтари бўйича). Тест синовларига 4 кун қолганда эса ҳар бир абитуриентга титул варақалари ҳамда тест синовларига кириб, имтиҳон топширишлари учун рухсатномалар берилади. Тест синовларига киришда юқоридаги ҳужжатлар билан бирга паспорт кўрсатилиши шарт. Абитуриентларнинг гуруҳлар бўйича рўйхати, бино ва аудитория тартиб номери кўрсатилган ҳолда тест синовлари ўтказилишидан икки кун олдин умумий ахборот учун осиб қўйилади.

— Илгари қўйилган баҳодан норози бўлганлар аппеляция (адолат) комиссиясига мурожаат қилар эдилар. Тест усули билан қабул чоғида шундай комиссия фаолият кўрсатадими?

— Тест усулида синов олинганда аппеляция комиссияси учун қиладиган иш бўлмайди. Чунки саволлар тест марказида тузилган бўлиб, саволларга берилган жавоблар яна тест марказида электрон ҳисоблаш машиналарида аниқланади, бинобарин баҳслашишга ҳожат қолмайди.

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

Тест синовлари вақтида абитуриентларга логарифмик линейкалардан, луғатлардан, ён дафтарчалардан ва бошқа воситалардан фойдаланиш қатъиян ман қилинади.

— У вилоятдан шунча, бу вилоятдан шунча талаба олинади, деган фармойишлар ҳозир ҳам борми?

— Ҳозир бундай гаплар йўқ. Қайси вилоятдан қанча абитуриент келишидан қатъи назар ҳаммаларининг ҳужжатларини қабул қиламиз. Уларнинг бари ҳам тест синовларига дош берадими, йўқми, бу энди бошқа масала.

ЙЎЛ-ЙЎЛАКАЙ АЙТИЛГАН ГАП

Бир суҳбатлашганимизда ҳам гапиргандим, ўзимизнинг телемарказ ишга тушяпти деб, ёдингиздами? Шу марказимиз яқиндан бошлаб ишлай бошлади. У талабаларга жуда маъқул тушди. Вақти-вақти билан домлаларимиз, қолаверса талабаларнинг ўзлари турли мавзуларда чиқиш қилиб туришади. Биз бу йил ундан абитуриентларга турли фанлардан консультация ўтказишда ҳам фойдаланиш ниятидамиз.

— Талабалар ўртасида иккинчи, учинчи, ҳатто юқори курсларда ҳам турли сабабларга кўра ўқишни ташлаб кетиш ҳолатлари тез-тез учраб туради. Бу охирги курс талабалари ичида ҳам учрайди. Натижада у ёки бу мутахассисни кутаётган халқ хўжалиги зарур кадрни ололмайди. Шундай бўлмаслиги учун институтларга режада белгиланганига қўшимча равишда талабалар олишга рухсат бериш тўғри бўлмасмикан?

— Талабалар орасида турли сабабларга кўра кундузги бўлимдан сиртқи бўлимга ўтаётганлар бор, албатта. Уларнинг кўпчилиги армияда хизмат қилган, оилали, шу боисдан ва ота-оналарига ёрдам бериш учун шундай йўлни танлашаяпти. Чунки қишлоқ аҳолисига Президентимизнинг фармони билан жойларда томорқа ери ажратилган бўлиб унда ғайратли, ишбилармон ва зукко кишилар ишлаши керак. Иморат қуриши керак. Бунинг устига сиртдан ўқийдиганларнинг кўпчилиги, пудрат асосида фермер сифатида меҳнат қилишади...

Фурсатдан фойдаланиб бир нарсани айтмоқчи эдим. Илмли кишилар барибир халқнинг пешқадамлари ҳисобланишади. Улар айни вақтда давлатнинг устунлари ҳамдир. Устун мўрт бўлса — давлатнинг шўри. Бақувват бўлганига нима етсин! Мен барча бўлғуси талабаларимиз ана шу талабаларга муносиб бўлишларини, мустақил Ўзбекистонга содиқ фарзандлар бўлиб етишишларини истардим.

Зайниддин РИХСИЕВ суҳбатлашди.

БУГУНГИ ИРОҚ

Ироқнинг ракета объектларини кузатувчи камераларни жойлаштириш тўғрисидаги БМТ талаблари хусусида чиққан танглик ҳал этилмаса, Ироқ қурол-яроғларни назорат қилиш ишида БМТ билан ҳар қандай ҳамкорликни тўхтатиб қўяди, деди Ироқ парламентининг раиси Саади Маҳди Солиҳ.

* * *

БМТ мутахассислари гуруҳи Ироқ ракета техникаси ишлаб чиқаришни яна бошламаслигига ишонч ҳосил қилиш учун унинг иккита ракета иншоотида камералар жойлаштиришни Ироқ маъмурларидан талаб қилган эди. Бағдод бунга ижозат бермади. БМТ эса буни хавфсизлик кенгаши қарорларини бевосита бузиш деб баҳолади.

Мингга яқин ироқлик шиалар Саддам Ҳусайн қўшинларининг таъқиботидан қочиб, Жанубий Ироқдаги истиқомат жойларини тарк этди ва Эронга ўтиб кетиш умидида шу мамлакат чегараси ёнида тўпланиб қолди. Франс-пресс ахборот маҳкамасининг хабар қилишича, ҳозир қочқинлар Эроннинг жануби-ғарбидаги Ҳиммат деган чегара пункти яқинида Эронга кўз тикиб турибди.

* * *

Ироқ ҳали ҳам Қувайтга хавф солиб турибди, деди Мисрга ташриф буюрган амирлик ахборот вазири шайх Сауд Наср Сауд ас Сабоҳ «Ал Аҳром» газетасининг ходимлари билан суҳбатда. Икки мамлакат ўртасида ўтказилган ва халқаро ҳамжамият тасдиқлаган чегара чизиқларини Саддам Ҳусайн режими тан олмаётганлиги, қувайтлик ҳарбий асирлар ва гаровга олинган кишиларни ушлаб турганлиги, шунингдек, етти ойлик босқин вақтида етказилган зарар учун Қувайтга товон тўлашдан бош тортаётганлиги бунинг далилидир.

БАНГКОКДА ЕТТИ КУН

Ўзбек композитори Рустам АБДУЛЛАЕВнинг номи мусиқа шинавандаларига яхши таниш. Энди унинг номи нафақат Ўзбекистонда, балки Таиландда ҳам маълум. Чунки яқинда у ерда бўлиб ўтган «Жаҳон премьераси»да Р. Абдуллаев ўз асари билан қатнашди ва томошабинлар олқишига эришди. Суҳбатимиз шу ҳақда.

— Эришган ютуғингиздан ғоят хурсанд бўлдик. Ўзимизча бу эзгулик — Океан ортида ўзбек композитори асарининг янграши ҳар ҳолда Республикамиз мустақиллигининг шарофатидир, деган фикрга келдик. Сиз бунга қандай қарайсиз?

— Гапингизга юз фоиз қўшиламан. Мустақиллик бизларга кўп нарса бермоқда. Барча соҳалар қатори санъатда ҳам унинг илк ҳосилотлари кўзга ташланяпти. Жумладан, Ўзбекистон тарихида биринчи марта «Жаҳон премьераси»да қатнашдик. Бундай тадбирлар аввалари ҳам бўлган. Лекин Марказдагилар кўпроқ ўзлари қатнашишган. Мустақиллик туфайли бу сафар ўзимиз иштирок этдик. «Таиланд оҳанглари» фортепиано ва оркестр учун уч қисмдан иборат концертни жуда самимий кутиб олишди. Уни пианинода Офелия Юсупова ижро этдилар. Ҳар иккимизнинг бу сафаримиз ўзбек мусиқа санъатини жаҳон таниганидан, тан олганидан гувоҳдир. Қолаверса, бундан буён ўзбек санъаткорларини, халқимизнинг бой мусиқа меросини, бетакрор гўзал маданиятини, Ер юзига таништиришда катта кўприк бўла олишига ишонгим келади.

— Имкони бўлса ўша «Таиланд оҳанглари» асарингизнинг ёзилиш тарихи билан таништиринг.

— 1990 йили Тошкент Давлат Консерваториясига Таиланднинг таниқли мусиқачиси, бастакори, Нат студиясининг бошлиғи Нат Йон Тарарат рафиқаси билан келганди. Улар ўзларининг концерт номерларини намойиш қилишди. Шунда Офелия хоним фортепиано асарларимиз билан таништирган. Нат Йон Тарарат ўзига маъқул тушган асарларнинг муаллифлари билан танишиш истагини билдирганди. Ҳатто, иложи бўлса, уч қисмдан иборат концерт ёзиб беришимни таклиф қилишди. Мен бу таклифни бажонидил қабул қилдим. Ўша йили машҳур мусиқачи мени Бангкокга таклиф этди. 16 кун давомида шаҳарнинг ажойиб кўркини томоша қилдим. Ўзига хос санъати билан танишдим. Халқнинг ҳаётини ўз кўзим билан кўрдим. Ўша ерда Тараратнинг болаларига атаб 5 қисмли пьеса ёздим. Дастлаб ўзим ижро этдим. Кейин болаларининг ўзлари ижро этишди. Орадан бироз муддат ўтгач, Офелия Юсупова гастролга бориб, ўша куйларни чалди. Умуман, улар санъатининг мирицан сиригача танишдим. Тошкентга келгач, янги концертни ёзишдек масъулиятли ишга қўл урдим. Ўша кезлари Навоий театри жамоаси гастрол сафарига отланди, Бангкокга. Уларга ўзимнинг кўрганларим, ўрганганларим бўйича «Таиланд табриги» гимнини симфоник оркестр учун ёзиб бердим. Улар ўн кун давомида ҳар концерт, спектакль олдидан шу куйни ижро этишди. Куй ҳозиргача Бангкокда янграяпти.

Ниҳоят асарни 1992 йили ёзиб тугатдим. Таиланднинг таниқли менеджери мистер Абирай концертни эшитиб туриб «Жаҳон премьераси» дастурига қўшди. Премьерада бундан ташқари Карл Орфнинг «Кармина Бурана» саҳна ораторияси ҳам биринчи марта ижро этилди.

— Концертни ижро этишда қайси оркестр жўр бўлганлиги ҳам муштарийларни қизиқтириши табиий.

— Таиландга учиб кетишдан олдин дастлаб Белоруссияга бордик. Белорусь оркестри билан репитиция қилдик. Унинг бош дирижёри Александр Анисимов дунёда кўпчилик оркестрлар билан ишлаган моҳир санъаткордир. Уларнинг маҳоратини бутун жаҳон тан олган. Шу боис у оркестр билан концерт ижро этишнинг ўзи катта бир шарафдир. Репитициялар тугагач, оркестр жамоаси — юз нафардан ортиқ киши билан Тошкентга қайтиб келдик. Сўнгра ҳаммамиз биргаликда Бангкокга учиб кетган эдик. Ўзбек композитори ва ўзбек ижрочисига бу оркестрнинг жўрлиги икки халқ санъати ўртасидаги дўстлик алоқаларини яна ҳам мустаҳкамлаши сўзсиздир. Мен муаллиф сифатида оркестр аъзолари ва шахсан бош дирижёрга чуқур миннатдорчилигимни айтгим келади.

— Концерт жараёнидан ҳам сўзлаб беринг.

— 7 июнь куни шаҳарга етиб бордик. 8 июнда Чайковскийнинг юз йиллигига бағишланган концерт бўлди. Концерт учун белгиланган битта совға — Чайковскийнинг дурдона асарлари ёзилган компакт кассета менга насиб қилди. 9 июнда маданият марказининг энг катта залида биринчи премьера бўлиб ўтди. Зал тўла одам. Амриқо экспресс нишони ва турли хил рекламалар кўзни олади. Белгиланган учала кунда премьера яхши ўтди. Ўн иккинчи июнда Мистер Абирай келиб «Спартак» балетидан олдин томошабинлар илтимосига биноан концертни яна бир марта ижро этилишини сўради. Шундай қилиб, жуда бой таассурот билан 15 июнда қайтиб келдик.

— Ўз таассуротларингиз билан ҳам ўртоқлашинг.

— Бангкокликлар ўз маданий меросларини ниҳоятда эҳтиётлаб сақлашлари таҳсинга лойиқ. Шаҳар ниҳоятда озода, у ердаги обидалар, улардаги гўзаллик бетакрор. Айниқса табаррук жойларга киришда оёқ кийими ечилиши покизаликка риоя қилишларидан далолат беради. Ҳатто кўплаб ресторанларда халқ ижодиётини тарғиб қилишлари, ортиқча шовқин-сурон эмас, балки назокат, нафосат, карашма билан дам олувчига ором бағишлашлари ибратомуздир. Яна бир эътиборга молик томони кўплаб хорижликлар хуш кўрадиган ресторанларда стол-стул эмас, хонтахта қўйилиб, атрофига кўрпача тўшалганидир. Сиз кўрпача-ёстиқларда оёқни узатиб, бемалол дам олаверасиз, артистлар учун алоҳида баланд саҳналар зарур эмас. Бир чеккада бемалол томоша кўрсатишаверади. Миллий урф-одат, миллий руҳ кишига завқ бағишлайди.

Яна бир нарсани айтиб ўтишни истардим. Бу — инсон учун энг зарур фазилат — камтарликдир. Бангкок халқи бой, ўзига тўқ эканлиги қадамда кўзга ташланади. Шундай бўлса ҳам ҳатто бой ва бойваччалар хоҳ машинада ўтирган бўлсин, хоҳ машинадан тушаётган бўлсин, доимо қўли кўксида. Бу уларнинг ҳам маданий, ҳам маънавий бойлигидан, юксак туйғу эгаси эканликларидан далолатдир. Мана мен деган бойлари ҳам қадимда бизнинг ота-боболаримиз каби шинаванда, одамохунлик билан муомала қилади. Худди шу жараёнлар ҳамда юқорида айтганим хонтахталар атрофида ўтириш ўзбек халқининг қадим ҳаётини, ўзлигини ёдимизга солди.

— Келгуси режаларингиз ҳақида ҳам тўхталиб ўтинг.

— Албатта Бангкокда бизнинг концертни шу қадар илиқ кутиб олиниши аввало янги режаларга илҳомлантирди. Ҳатто Нат хоним концерт ноталарини мусиқа мактабларида ўргатиш учун олиб қолишди. Бу ҳам уларнинг мустақил республикага, ажойиб ўзбек халқимизга бўлган ҳурматидан, қизиқишидан далолатдир. Шундай экан биз бошлаган эзгу ишни, қўйилган қутлуғ қадамни яна давом эттириш, ривожлантириш режаларини тузяпмиз. Ажаб эмас, келгусида ана шундай тадбирларда ўнлаб ўзбекистонлик санъаткорлар иштирок этишса, ўз навбатида Таиланд бастакорлари ҳам республикамизга келиб ҳар икки халқ санъаткорлари ўртасидаги дўстликни, биродарликни яна ҳам мустаҳкамлашга ҳисса қўшишса. Яхши асарлар аслида ана шундай самимий муносабатлар туфайли юзага келади. Бунга «Таиланд оҳанглари» яққол мисолдир.

— Суҳбатингиз учун ташаккур. Сизга эзгу режаларингиз амалга ошишида омад тилаймиз.

Суҳбатни Муқаддас СОЛИҲ қизи олиб борди.

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР · ХАБАРЛАР · ҲОДИСАЛАР

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

ЯПОНИЯНИНГ Канагава префектурасида жойлашган Америқонинг Дзама ҳарбий базасини номаълум шахслар ўққа тутди. Японийдаги АҚШ қуролли кучларининг жамоатчилик билан алоқа қилувчи шўъбаси ахборотида айтилишича, номаълум шахслар базага бешта ёки олтита ракета отишди. Аммо одамлар нобуд бўлмади, моддий зиён етмади.

* * *

ХИТОЙ ҳукумати яқин уч-беш йил ичида мамлакатнинг 13 мингтадан кўпроқ йирик саноат корхонаси бозор рақобатида қатнаша оладиган бўлиши учун уларнинг фаолиятини қайта қуриш чоралари мажмуини амалга оширишга қарор қилди.

ХХР иқтисодиёт ва савдо ишлари давлат қўмитаси раисининг ўринбосари Чэнь Цинтайнинг бу ерда айтишича, маҳаллий ҳокимиятларнинг иштироки билан ҳар бир корхонанинг хусусиятини эътиборга олиб, уни ислоҳ қилишнинг аниқ-равшан режаларини ишлаб чиқишга киришилди.

* * *

ТУРКИЯНИНГ энг катта шаҳарларида Ислом ақидапарастлигига қарши кўп кишилик норозилик намойишлари бўлиб ўтди. «Миллиёт» газетасининг таъкидлаб ёзишича, диний мутаассиблар ўт қўйган Сивас шаҳридаги меҳмонхонада ҳалок бўлган 24 кишини Анқарада дафн этиш маросими 100 минг кишилик намойишга айланиб кетди.

2 июль куни ақидапарастлар Туркияда Салмон Рушдийнинг «Шайтон суралари»ни эълон қилиш ташаббускори бўлган турк ёзувчиси А. Несиндан ўч олиш учун ёзувчи яшаб турган Сивас шаҳридаги меҳмонхонага ўт қўйган эдилар ва тўқнашувлар натижасида 36 киши ҳалок бўлди, кўп киши яраланди. Полиция ўт қўйиш ва тартибсизлик чиқаришда гумон қилинган 70 дан ортиқ кишини ушлаб олди.

* * *

НИГЕРИЯНИНГ катта шаҳри — Лагосда ёшларнинг намойиши икки кундан бери тинмай давом этмоқда. Улар 12 июндаги президент сайлови натижалари ҳарбий ҳукумат томонидан бекор қилинганига қарши норозилик билдирмоқдалар. РАТА—ТАСС мухбирининг хабарига кўра, намойиш ташкилотчилари осойишталикка даъват қилишларига қарамай, тартибсизликлар чиқиб турибди. Оломон магазинларни остин-устун қилди, автомобилларни ағдариб ёқиб юборди, йўловчиларни калтаклади. Махсус полиция отрядлари ва армия бўлинмалари билан тўқнашувларда камида 13 намойишчи ҳалок бўлди.

* * *

БМТНИНГ Сомалидаги кучлари Могадишода қурол-яроғни йиғиштириб олиш учун кейинги ҳафталардаги энг катта операцияни ўтказишди. У ердан олинган хабарларга қараганда, тинчлик ўрнатувчи кучлар таркибидаги Америқонинг 500 дан кўпроқ ҳарбий хизматчиси бронетранспортер ва жанговар вертолётлар мадади билан шаҳарнинг жанубий қисмидаги бир неча маҳаллани қуршаб олиб, беш километр оралиқдаги ҳар бир уйни тинтиб чиқди.

(ЎзА).

ҲАМКОРЛИК — ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТ ГАРОВИ

(Боши 1-бетда)

Шу мақсадда биз ташаббус кўрсатиб, қўшни давлатдаги ўзаро мухолиф кучлар вакилларини шу ерда йиғилган давлатлар ва манфаатдор халқаро ташкилотлар, хусусан, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти вакиллари иштирокида Тошкент шаҳрида музокаралар учун йиғилишларини таклиф этардик.

Муҳтарам хонимлар ва жаноблар!

Мажлисимизда ҳозир бўлган вакиллар ўзаро тил топиб, бўлажак зўр ҳамкорлик учун катта йўл очадилар, дея умид билдиришга рухсат этгайсизлар.

Қудратимиз — дўстликда, деган халқ нақли бор. Ташкилотимиз ҳақиқий тинчлик ва дўстлик бўстони таянчига айланишига ишонаман. Мана шу олижаноб мақсад йўлида ҳаммангизга сиҳат-саломатлик, куч-қувват ва омад тилайман.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ҚАДИМИЙ АНЪАНАЛАР

● МАЪЛУМКИ, айни замонда келин-куёв никоҳини никоҳ узугисиз тасаввур этиш қийин. Зеро бу одат турмушимизга шунчалар сингиб кетди-ки, ҳатто бозор иқтисодиёти деган «аждаҳо» ҳам бу анъанани тўхтата олмайди энди. Шу ўринда никоҳда узук тақиш анъанаси қачон пайдо бўлган экан, деган савол кўпчиликни қизиқтирса керак. Маълум бўлишича, ўнг қўлдаги тўртинчи бармоққа узук тақиш қадимги Мисрда одат тусига кирган экан. Ўшанда фиръавнлар тўртинчи бармоғини юрак клапанлари билан алоқаси бор деб ҳисоблашган ва шунинг учун ҳам ўша бармоққа никоҳ узугини тақишган.

Келиннинг тўйда оппоқ либосда бўлиш одати эса бизга Оврупадан кириб келган. Бу либосни биринчи марта 1558 йили Мария Стюарт қирол Франциско Иккинчига никоҳланганда кийган. Бунгача эса Оврупода келинлик либоси қип-қизил рангда бўлган, деб ёзади «Азия» ҳафтаномаси.

ОДАМ ТАНАСИДА МИНГ-МИНГ ЖАРАЁН

● ОДАМЗОТ бутун умри давомида 40 тонна овқат истеъмол қилар экан ва шу вақт мобайнида 380 минг куб метр кислородни нафас орқали қабул қилади. Инсон юраги ҳар куни шунчалар кўп энергия сарфлайдики, бу қувват 900 кило юкни 14 метр баландликка кўтаришга етади.

Бошимизда атиги 125 минг тола соч бор холос. Аммо умримиз давомида қанча соч тушиб, қайта ўсиб чиқишини ҳисобласангиз, 1 ярим миллионтага етиб қолади.

Миямиз 10 миллиард нерв ҳужайраларидан иборат бўлиб, у 86 миллионта ахборотни эслаб қолиш хусусиятига эга. Ҳар сонияда инсон миясида юз мингга яқин кимёвий реакциялар содир бўлади.

Инсонда ҳид сезувчи органнинг умумий ҳажми 4,8 квадрат сантиметрни ташкил этади, итда бу орган 64,3 квадрат сантиметр, қуёнда эса тана юқори қисмининг умумий ҳажмига тенг.

ДУНЁВИЙ ШАВКАТНИНГ ҚАЙТИШИ

Тарихда шундай буюк зотлар бўлади-ки, уларнинг ҳаётига ва фаолиятига муносабат билдириш жараёни асрлар оша давом этади.

Қадим Туронни даҳрий мўғул босқини асоратларидан озод қиламан, дея жангу-жадал майдонига ва инсоният тарихи саҳнасига чиққан Амир Темур Баҳодир Тарағай шахси ҳам ана шундай мураккаб ва қизиқарлидир.

У ҳудудий жиҳатдан улкан салтанатга асос солди. Эрон, Ҳиндистон, Шом, Олтин Ўрда, Мўғулистон, Рус подшоликларини жанг майдонида енгди. Хитой билан жангу жадал арафасида ҳаётдан кўз юмди.

Замондош ва кейинчалик яшаб ўтган муаррихлар ва файласуфлар унга турлича баҳо берадилар. Шарқ фалсафасининг етук намоёндаларидан бири Ибн Ҳолдун мисрлик бир гуруҳ алломаларни йиғиб Амир зиёратига келади. Юзлаб буюк алломалар иштирок этган Дамашқ баҳсида Соҳибқирон ўзининг буюк илмий иқтидорини ҳам намойиш эта олади. 1411 йилда Онадўли деҳқонларини турк султонларига қарши исёнга кўтара билган буюк Шайх Бадриддин Симовний Бағдодда Амир билан баҳслашаркан унинг сўфиёна иқтидорига қойил қолади, истеъдоди олдида тиз чўкади... ва дарвеш Самарқанд Шайхулисломи лавозимига кўтарилишидан чўчиб, тонг қоронғусида Мисрга қочиб кетади.

Руи Клавихо отли испан элчиси узоқ ўлкадан Самарқанд ва Амир зиёратига ташриф буюради. Инглиз қиролининг унга ёзган мактубини Британия махсус хизмат маҳкамалари ва ўша давр тилмочларигина ўқий оладилар, холос. Туғилганиданоқ Турон тузини ялаган ва темурийлар салтанатининг узоқ туролмаслигини ҳис этган Ибн Арабшоҳ Турк султонига яхши кўриниш мақсадида Темур ҳақида нохолис бўлса ҳам улкан асар яратди. Кароматли шайх Соъиниддин Туркнинг иқтидорли шогирди Шарофиддин Али Яздий эса умрини Амир ва темурийлар тарихини ёзишга бағишлади. Қисқаси икки юлдуз кесишган чоғда дунёга келган Соҳибқирон ҳеч бир муболағасиз айтиш мумкинки инсоният тарихини янгилади.

Амир вафоти арафасида хитойликлар даҳшатли қурол — порохни ихтиро этган бўлсалар, унинг вафотидан тўққсон йил ўтгач Америка кашф этилди. Марказий Осиё, Ғарбий Европада ҳурфикрлик оёққа турди. Ғарбнинг аксарият давлатлари Уйғониш даврини бошдан кечирдилар. Буюк Ипак Йўли йўқолиб кетди. Бир ярим минг йиллик парокандаликдан сўнг Эронда шоҳлик қайта тикланди. Амирга манманлик қилгани туфайли Олтин Ўрда салтанати тарих саҳнасидан кетган бўлса, мақтанчоқ Боязид Йилдиримнинг Амир томонидан сийланган авлодлари буюк Усмонли давлатини кенгайтира бордилар.

Кўриниб турибдики, Амир Темур ҳаёти ва фаолиятининг оқибатлари жилд-жилд асарларга арзигулик мавзу экан. Ўзбекистон республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Амир Темур ҳайкалини яратиш тўғрисидаги қарори чиндан-да, жаҳон тарихида ўчмас из қолдирган буюк давлат асосчиси, Шарқнинг беназир саркардаси, илму-урфон муҳиби ва ҳомийси, туркий маданият ва меъморчилик санъатини ривожлантиришга улкан ҳисса қўшган бобокалонимиз Соҳибқирон хотирасини абадийлаштиришга хизмат қилади.

Ёдингизда бўлса, Темур Чингизхон ва унинг ворислари Туронда 135—140 йил ҳукм сургандан сўнг, Хоразмшоҳлар шавкатини қайта тиклаш мақсадида тарих саҳнасида Амир пайдо бўлган эди. Фалакнинг гардишини қаранг-ки, мустабидликнинг 135-йилида у Тошкенти азимнинг қалбига қайтмоқда. Бир мулоҳаза. Бир вақтлар, собиқ Инқилоб хиёбонида саккиз кўча кесишган эди. Собиқ Маркс, Пролетар, Ленинград, Ҳамза, Пушкин, Энгельс, Коммунистик ва Куйбишев кўчалари туташган жойда катта аҳамиятга молик ўзгариш юз берди.

Куни кеча Тошкент шаҳар Ҳокими Адҳамбек Фозилбеков қатор жамоа ташкилотлари меҳнат жамоалари ва маҳаллалар аҳлининг илтимосларини ҳамда Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамаси ҳузуридаги Атамалар комиссиясининг таклифини кўриб чиқиб, пойтахтдаги айрим хиёбон, мактаблар, илмий масканлар ҳамда кўчаларнинг номларини ўзгартириш тўғрисидаги қарорни имзолади. Бу қарорга мувофиқ Марказий хиёбон Амир Темур хиёбони ва бу ерда кесишадиган Маркс кўчаси Сайилгоҳ кўчаси, Пролетар кўчаси Мовароуннаҳр кўчаси деб ўзгартирилди. Ленинград кўчаси эса Матбуотчилар кўчаси деб ўзгартириладиган бўлди. Кўриниб турибдики, шавкатли Амирнинг давлат пойтахти марказига қайтиши халқимиз руҳига кўркамлик бағишлаётир. Зеро, бундай ўзгаришлар бўлмаса, Амир Темур кўчасидан чиқиб, Амир Темур хиёбонини зиёрат этгач, Пролетар кўчасига тушиб қолсак ўзимизни анча ноқулай ҳис этардик-да! Кўчаларимизга муносиб номлар, матонатли Амирга халқнинг эътирофи муборак бўлсин!

Истиқлолимизнинг муборак икки йиллиги тобора яқинлашиб келмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бошлиқ мамлакат ҳукумати Амир Темур ҳурматига ва қадриятига алоҳида эътибор бермоқдалар. Бу йил улуғ аллома темурийзода Мирзо Улуғбекнинг 600 йиллиги, кароматли Шайх Баҳоуддин Нақшбандийнинг 675 йиллиги давлат миқёсида нишонланмоқда. Барча туркий давлатлар туркий дунёнинг қиблаи дуоси саналган орифлар Султони Хўжа Аҳмад Яссавийнинг 900 йиллигини тантана қиладилар. Бинобарин Амир Темур фармонига биноан тикланган Шайх мақбараси чиндан-да туркийларнинг қиблаи дуосига айланмоқда, унинг пои остида улуғвор ишларга бош қўшилмоқда. Уларнинг барчаси Амир қалбининг дунё қадар кенг, ҳаёт сингари чексиз эканлигидан далолат беради.

Барнобек ЭШПУЛАТОВ,
«Туркистон» сиёсий шарҳловчиси.

Қучоғимга сингиб кетмоқда қуёш

Тоғлар ҳузуридан ҳориб қайтган сой
Бужур тошлар узра ёнбошлайди жим.
Кумуш бешик бўлиб тебранади ой,
Тунги саболарга бериб бўсалар,
Ҳайратга чўмилар — уйчан мунажжим.
Қирғоқда саф тортган майин майсалар,
Силкиниб сўйлайди яшил бир эртак.
Новдада баҳорни уйғотар куртак.
Қирлар этагини босиб келган тун,
Мажнунтол сочига осила бошлар,
Кўкда юлдуз — янграмаган кумуш ун,
Чиройдан кўз тиниб, айланар бошлар...

* * *

Сен севган қирларни кезаман беҳол,
Бошимда оҳиста мудрар нотинч ой.
Жангда ғолиб ботир қиличи мисол,
Ярқираб тошларга бошин урар сой.
Бир маҳал сен ўтган ёлғизоёқ йўл,
Ташландиқ камардек топибди завол.
Нарида сен эмас, ҳасратлари мўл,
Сочин қирқта қилиб ўрмиш мажнунтол.
Бир маҳал ҳам қуёш, ҳам ой эдик биз,
Олисда мудрарди севги ҳижрони.
Киприклар ёнарди ўтли нигоҳдан,
Туйғулар босарди ерни, самони...
Эртакка айланди ул ширин дамлар,
Энди висол куйин янгратмас қирни,
Ҳеч кимга айтолмай асрайман ҳануз
Муҳаббат аталмиш нозик бир сирни.

Янги шеърлар

Тошкент Давлат муаллимлар олий билимгоҳини тугатгач, 1967 йилдан бери Ургут тумани газетасида хизмат қилиб келаётган Файзи ҲАЙДАРОВ ҳам 50 ёшга тўлди. Оддий ходим, турли бўлимлар мудири, масъул котиб ва ниҳоят фаолиятининг 20-йилида шу район газетасининг муҳаррири этиб тайинланган Файзи ака шеър машқини ва дил изҳорини канда қилган эмас. Қуйида Сиз азиз муштарийларга пурвиқор Ургут тоғлари бағрида инсон қалбини кашф этаётган заҳматкаш журналистнинг шеърларидан ҳавола этаётирмиз.

Сароб нигоҳларинг олиб қоч нари,
Ўзга бир тақдирга боғландинг буткул.
Сен-ку келолмайсан энди қошимга,
Мен ҳам қўёлмасман ўзгага кўнгул...

Ёлғиз қайтмай уйимга

Тун билан судралиб чиқаман қирга
Кумуш ой висолга тутади этак.
Фақат хаёлимда иккимиз бирга,
Аслида висолдан бўлмайди дарак.
Мени тинмай чорлар, бепарво тортар,
Соқов сукунатнинг совуқ қучоғи
Кутишдан соғинчим, дардларим ортар
Мен каби куймоқда ойнинг ўроғи.
Мажнун юрагидир юрагим бугун,
Сенинг дудоғинг ҳам Лайли дудоғи,
Олисдан ой бўлиб боқасан беун,
Бошимда чарҳланар ҳижрон яроғи.
Сарҳуш ўрганларим сочингмас эркам,
Қора туннинг узун қора зулфлари.
Сен қачон қаршимда балқийсан ўктам
Унсиз очилмоқда кўнгил қулфлари...
Менчалик куйлармикин интизор булбул,
Менчалик куярми ошиқлар ахир.
Сенсиз йиғлаб ўтар бу шайдо кўнгил,
Менчалик суйганми Зуҳросин Тоҳир?
Оқшом сочин чаяр ойнинг нурида,
Табиат келиндек сулувдир, кўркам.
Ойнинг қучоғида қирларнинг боши,
Мен эса оғушга интизор, эркам.
Оҳиста судралиб қайтиб кетар тун,
Тонг билан қалқади кўзларимда ёш.
Сен эмас, сен каби қизариб беун
Қучоғимга сингиб кетмоқда қуёш.

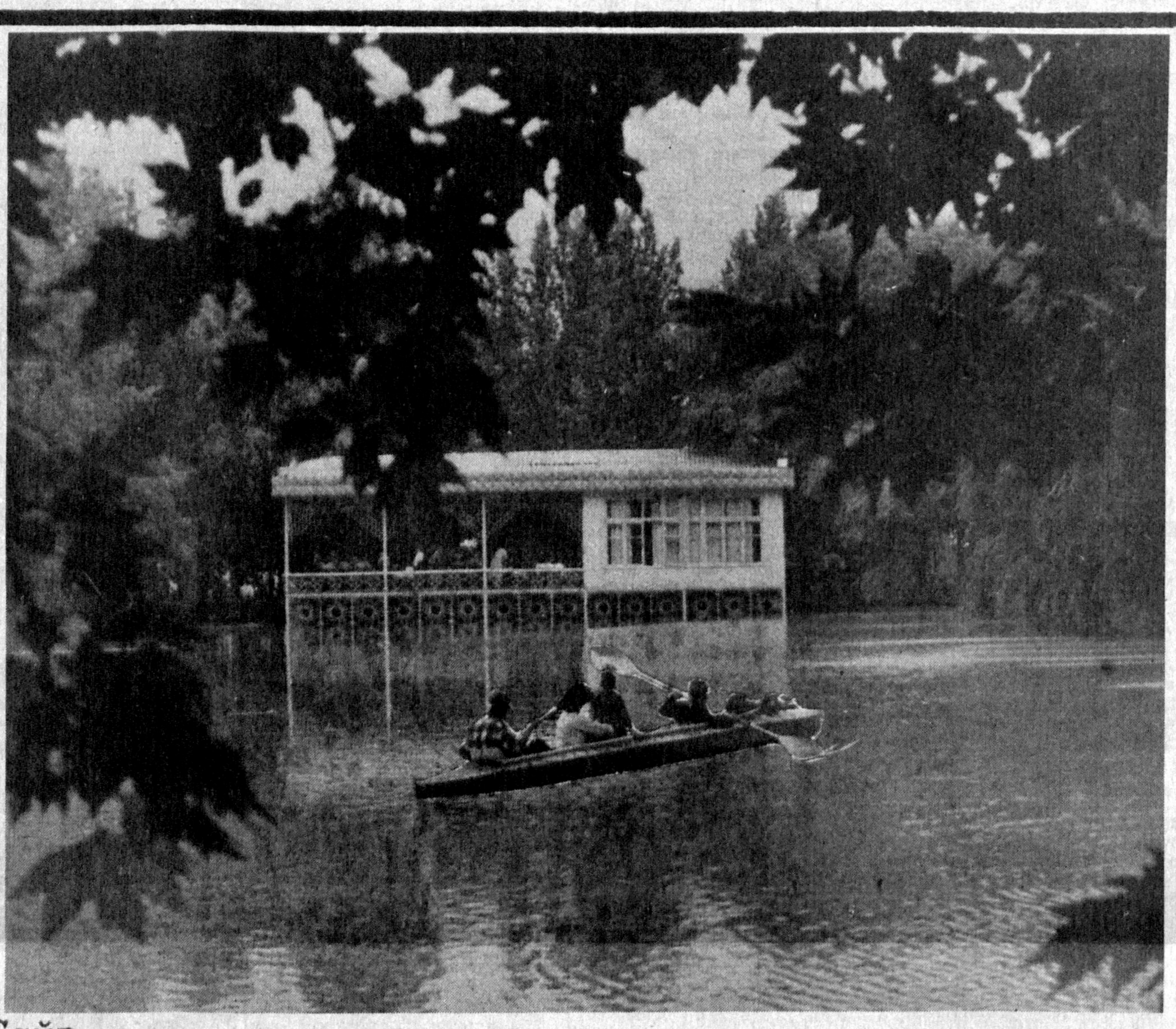

Сайр.

Р. АКБАРАЛИЕВ сурати.

Келгуси сонда:

- **ОЧЛИКДАН ОДАМ УЛМАЙДИ**
- **«ТАБИАТ ВА БИЗ» САҲИФАСИ**

Газета саҳифаланаётганда:

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТИГА ЙЎЛЛАНМА

Мактабларни битирган 75 нафар йигит-қиз кириш имтиҳонларисиз ва тест синовларисиз Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия институтининг биринчи курсига қабул қилинди. Булар йирик халқаро ва республика мусобақаларида қатнашиб, намуна кўрсатган ёш спортчилардир. Улар Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон ўқувчи ёшларини рағбатлантириш чоралари тўғрисида»ги фармонига мувофиқ олий ўқув юртига имтиҳонсиз кириш ҳуқуқини олдилар.

Яқинда жисмоний тарбия институтида тантанали учрашув бўлди, унда бир гуруҳ спортчиларга — мактабларни битирган бир гуруҳ спортчи ёшларга олий билимгоҳга қабул қилингани ҳақидаги гувоҳнома топширилди.

Олий ўқув юртига йўлланма олганлар сафида енгил атлетика, сузиш, баскетбол, волейбол, футбол билан шуғулланадиган спортчилар, байдарка ва каноэда эшкак эшиш усталари бор. Спортдаги муваффақиятлари билан жисмоний тарбия институтида таълим олиш ҳуқуқини қўлга киритганлар орасида кураш, эркин кураш, юнонча-римча кураш, дзюдо, самбо, шунингдек спорт акробатикаси ва гимнастикаси, бокс, гандбол, теннис, қиличбозлик, чим устида хоккей каби спорт турларининг вакиллари кўп.

(ЎзА мухбири).

Қилмиш-қидирмиш

Гўдакларни алдаётганлар

Дилором Йўлдошева боғчадан узоқлашиб борар экан, гўдакларнинг чинқираб йиғлаётганини эшитди. Кўз олдига қўллари ингичка, ориқ ва нимжон болакайлар келди. «Нега дийдиё қилишяпти, очмикан? Оч бўлса-бўлар! Ота-оналари билан ўтиришибдими?» У «Лола» болалар боғчасида мудира бўлиб ишлар экан, гўдакларнинг бирор кун «овқатдан тўйдик» дейишганини эслай олмайди. Ўзлари кичкина бўлишса-да, улар еяётган озиқ-овқатларни йил давомида бир жойга тўплаганингда тоғдек уйилиб кетиши турган гап!

..Дилором Йўлдошева боғчанинг хўжалик ишлари мудири Панжи Бобоқулов «Госснаб» магазинидан бир талай озиқ-овқат маҳсулотларини олиб келгач, хаёлига келган фикрдан қичқириб юборай деди. «Бундай қиламиз! Ким билиб ўтирибди — шунча маҳсулот болаларга берилдими, овқат пишириб тарқатилдими-йўқми? Шунинг учун бир қисмини гумдон қилиш керак! Ахир қўли текканнинг оғзи тегар, деган нақл асли осмондан тушмаган! Доно, ишбилармон, ўндан тўққизини уриб, кўрдим, демайдиганлар, ўйлаб чиқаришган-ку?»

Боғчанинг хўжалик ишлари мудири Панжи Бобоқулов «Госснаб» магазинидан нималар олиб келган эди, дейсизми? Келинг, яхшиси озгина рақамбозликка берила қолайлик. Булар: шакар, гуруч, картошка, вермишель, ун, сут, макарон, хуллас, шунга ўхшаш минг-минглаб сўмлик маҳсулотлар.

Боғчанинг мудири билан хўжалик ишлари мудири иккови бир тўхтамга келиш учун узоқ тортишиб ўтирмадилар. «Ким билиб ўтирибди — буларнинг озроғини қушга дон сепгандек гўдакларга улашайликда, қолганини... «Туя кўрдингизми — йўқ!»

Уларнинг ўзига хос операцияси қуйидагича якун топди:

1. Икки юз қирқ сўмлик, яъни, беш ярим килограмм шакар.

2. Икки юз олтмиш бир килограмм картошка — олти минг икки юз йигирма беш сўмлик.

3. Олтмиш уч килограмм вермишел — нархи 2394 сўм.

4. Бир юз олтмиш тўрт ярим килограмм гуруч — нархи 2632 сўм.

5. Юз килограмм ун билан қирқ икки ярим килограмм макарон — нархи 924 сўм.

6. Тўқсон дона қуюлтирилган сут.

Буларни чўтга ташласангиз қанча сўм бўлар экан? Кўп эмас — 12 минг 717 сўм.

Икки «уддабурон» шунча маблағнинг тагига сув қуйиб, индамасдан юраверишди. Лекин, сир деганлари қайсар нарса бўлар экан — ўзини ўзи ошкор қилиб қўйди, гўдаклар ҳақига хиёнат қилганларнинг ялиниб-ёлборишларига қулоқ солмади. Туман давлат назорати инспекцияси томонидан ўтказилган текширишда болаларни алдаган катталар кимлар эканлиги аён бўлди-қўйди.

Улар нима каромат кўрсатишган, дейсизми? 1992 йилнинг 2 ноябридан 12 ноябригача бўлган даврда тушликда иккинчи овқатни тайёрланди, уни болалар тановул қилишди, деб ҳужжатлаштиришдан тап тортмаганлар. Аслида-чи? Болакайлар бу овқатларни фақат тушида кўрган бўлишса, ажаб эмас.

«Офтобча» болалар боғчасида ишлаётган айрим катталар гўдакларни алдаш, уларнинг нонини туя қилиш йўлига ўтиб олишди. Шу болалар масканида вақтинча мудиралик қилган Р. Қиличева билан хўжалик ишлари мудири М. Турдиев, ошпаз Исломовалар бу нозик масалада анча «уддабуронлик» қилишди. Аслида айб кимда? Боғча хўжалик ишлари мудири М. Турдиев ўзи хон, кўланкаси майдон бўлиб, юлғичлик майдонида эркин «тўп» сураверди. У ошпазга таомномада таъкидланган озиқ-овқатларни тўлиқ бермай, гўдакларнинг ризқини қийишдан сира уялмади.

Натижа эса хўжалик ишлари мудирининг фойдасига ҳал бўлди. Унинг устамонлиги оқибатида анча-мунча озиқ-овқат маҳсулотлари ўмариб қолинган. Энди айрим далилларга мурожаат қилайлик. Хўжалик ишлари мудири ошпазга таомномада кўрсатилган картошкадан 11, шакардан 2, макарондан 1, пиёздан 10, сариёғдан ярим килограмм кам берса-да индамай қабул қилиб олаверди. Нега? Буниси қоронғи.

Давлат назорати инспекцияси текширишдан сўнг айбдорлар жазосини олишди. Боғча мудираси Дилором Йўлдошева, хўжалик ишлари мудирлари Панжи Бобоқулов ҳамда М. Турдиевнинг вазифасидан бўшатиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Ҳаёт қизиқ. Катталарни-ку баъзилар ҳар қадамда алдаб кетишади. Боғчадаги «ишбилармонлар» бўлса, энди кичкинтойларни ҳам алдаб, кўп нарсани ўмариб олиш мумкинлигини бошқа ҳамкасбларига исбот қилишмоқчи эди. Хайриятки, уларнинг қинғир ишларининг пайи қирқилди. Бироқ, бундай текин маҳсулотларни ўмаришга ўрганиб қолган одамларга худонинг ўзи инсоф берсин-да.

Алламурод СУЛТОНОВ,
Шеробод туман давлат назорати инспекцияси назоратчиси.
Жовли ХУШБОҚОВ,
«Туркистон»нинг мухбири.

ХАНДАЛАР

— Хўжайин, мана буни қамоққа тиқишга рухсат берсангиз?

— Ҳей, бу тасқарани қандай жиноят қилаётганида қўлга олақолдинг?

— Бу номард, «Отчопар» бозорида ҳаммани қўрқитиб от чоптириб юрибди.

* * *

— Ойи, биласизми, туғилганимда нега йиғлаганман?

— Йўқ, нимага?

— Дадамлани соғинганман.

* * *

— Айбланувчи, нимага бировнинг уйига кирдингиз?

— Ўзимники, деб ўйлабман қоронғуда.

— Эшикни қандай очдингиз, бўлмаса?

— Ўзимники деб, бир амаллаб очдим-да.

* * *

Бир соддароқ одамнинг ўғли чуқурга тушиб кетибди. У ёқ бу ёққа қараса, тортиб оладиган бирор матоҳ йўқ. Шунда у ўғлига дебди: «Ўғлим, мен ҳозир уйга бориб арқон олиб келгунимча, ҳеч ёққа кетиб қолма, хўпми?!».

* * *

Бир одам кўчада кетаётиб, йиқилиб тушибди. У ёқ, бу ёғини қоқиб яна йўлга тушибди. Тўсатдан яна йиқилибди. Турибди-да кетаверибди. Яна йиқилгандан сўнг, ерда ётиб ўзига-ўзи: «Эҳ, шунча бекордан-бекор йиқилдим. Биринчи йиқилганимда турмасам бўларкан!», — дейди.

Хайрулла ҲАМИДОВ

БОШҚОТИРМА

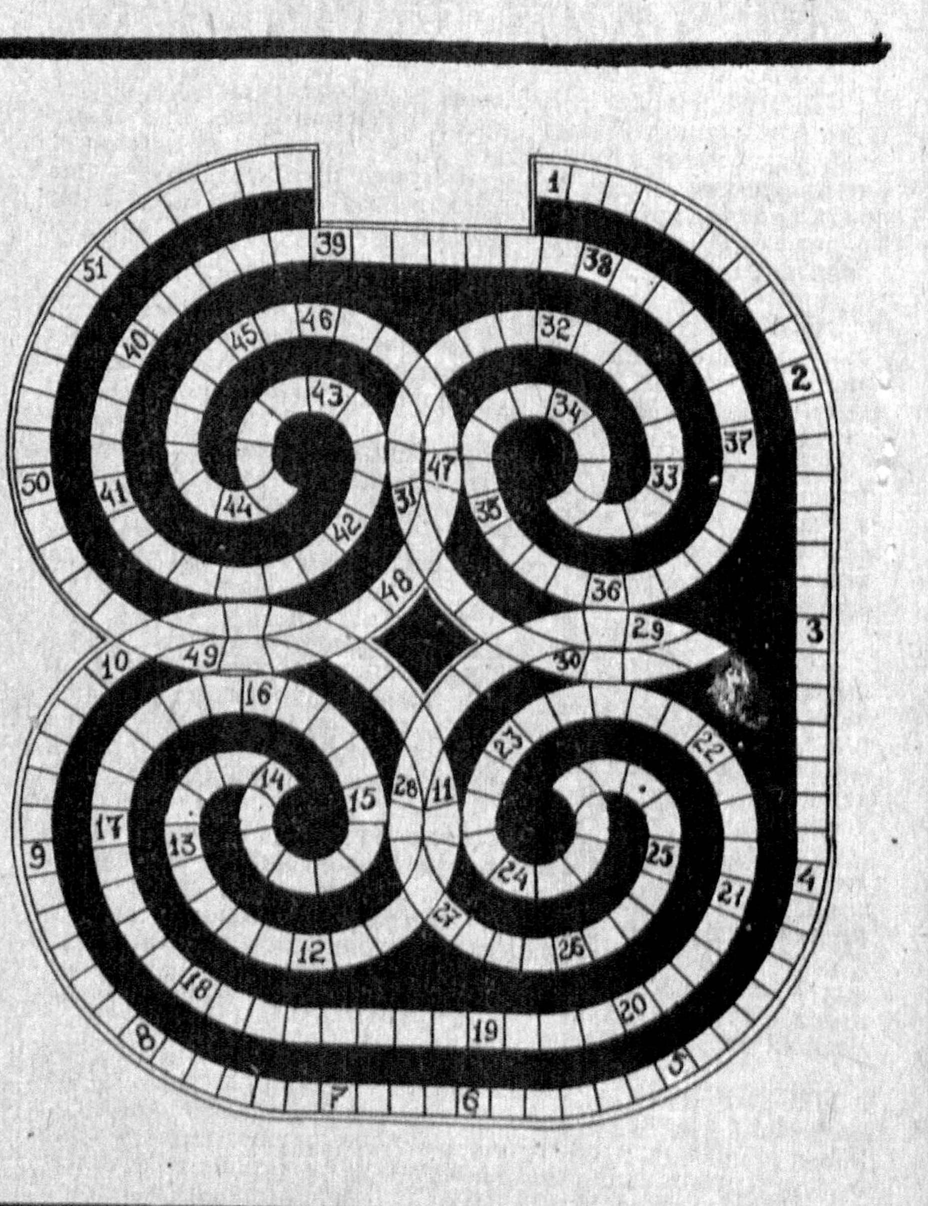

1. «Ужарлар» мусиқали драмасидаги боқибеғам ишбоши. 2. Осмон «вездеход»и. 3. Акварнум балиғи. 4. Қандолатчилик маҳсулоти. 5. Фойдали ҳашорат. 6. Сибирь дарёси. 7. Кения пул бирлиги. 8. Болгариядаги кулгисеварлар шаҳри. 9. Полиз маҳсулоти. 10. Марказий Осиёдаги давлат. 11. Халқ хўжалигининг тармоғи. 12. Миллий мусиқа асбоби. 13. Қамарий йилнинг еттинчи ойи. 14. Жумҳуриятимиз жанубидаги тоғ. 15. Дин йўлида қилинадиган уруш. 16. Жануби-Шарқий Осиёдаги давлат. 17. Муқаддима. 18. Тансиқ таом. 19. Иш ҳақи ҳисобидан бериладиган қарз. 20. Эквадор Республикасининг пул бирлиги. 21. Саноқ сон. 22. Аччиқ данакли хўл мева. 23. Дарддан фориғ бўлишда ёрдам берадиган руҳий имконият. 24. Шаҳар хонадонларида кўплаб боқилаётган барзанги ит. 25. Тошкент чеккасидаги сунъий кўл. 26. Мустаҳкам диний эътиқод. 27. Қимматбаҳо металл. 28. Кашанданинг бисоти. 29. Фарғона водийсидаги шаҳар. 30. «Чинор остида дуэл»га чиққан форишлик йигит. 31. Хашакбоп экин. 32. Туркиянинг пойтахти. 33. Россиядаги ҳарбий аҳамиятга эга шаҳар. 34. Иш фаолиятини йўлга қўйишда керак бўладиган маблағ. 35. Лаганбардор. 36. Қонхўр, тунги ҳашорат. 37. Театр томошаси оралиғидаги танаффус. 38. Ростгўйлик 39. Катталиги қовоқаридай келадиган қуш. 40. Савдогарнинг виждони. 41. Осмон жисмларини ўрганадиган фан. 42. Тирик камалак. 43. Тошкент дарвозаларидан бири. 44. Ер сатҳини ўлчайдиган асбоб. 45. Ўткир спиртли ичимлик. 46. Ўзбек уруғларидан бири. 47. Егулик. 48. Тан роҳати. 49. Ости тош, усти тош, ўртасида чандир бош. 50. Менга таянч нуқтасини берсангиз, Ерни ҳам ўрнидан қўзғатаман... (муаллифи ким!) 51. Таниқли инглиз ёзувчиси.

Тузувчи Рустам ШАРИПОВ.

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ
Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), К.ЖУМАНИЁЗОВ, З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (масъул котиб), С.РУСТАМОВ.

Таъсис этувчи:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ ва "ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ:
хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6
Рўйхатдан ўтиш тартиб № 00130. Буюртма Г — 336. 62462 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 21.50.